

ÇOCUĞA KARŞI CİNSEL ŞİDDET SUÇLARINA İLİŞKİN TÜRK CEZA KANUNU DEĞİŞİKLİKLERİ BİLGİ NOTU

Hazırlayan: Hilal elik

Yayına Hazırlayan: Adem Arkadaş-Thibert

2018

Çocuğa Karşı Şiddeti Önlmek için Ortaklık Ağı

Uluslararası Çocuk Merkezi,

Bilkent Üniversitesi, Merkez Kampüs, Kütüphane Binası, 06800 Bilkent / Ankara

Tel: +90 312 290 23 66 - Faks: +90 312 266 46 78

e-mail: bilgi@cocugasiddetionluyoruz.net

Bu yayın, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Uluslararası Çocuk Merkezi tarafından UNICEF'in teknik desteği ile uygulanan "Batı Balkanlar ve Türkiye'de Çocukların Şiddetten Korunması ve Engelli Çocukların Sosyal İerilmesinin Desteklenmesi" projesi kapsamında üretilmiştir.

Bu yayının içeriği yazarın sorumluluğundadır ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği ve / veya Proje ortaklarının görüşlerini yansıtmak için alınamaz.

Kısaltmalar

ÇHS: Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü
S.R.G. Sayılı Resmi Gazete
STK: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK: Türk Ceza Kanunu
TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

İçindekiler

Giriş	7
Çocuğa Karşı Cinsel Şiddete Sayılar ve Yasal Değişiklikler Açısından Genel Bakış	9
Sayılarla Çocuğa Karşı Cinsel Şiddet	20
Ulusal Mevzuatın Uluslararası Hukuk ile Uyumuna Genel Bakış	24
Öneriler	26
Ek 1. Geçmişten Bugüne Çocuğa Karşı Cinsel İstismarın Ceza Kanunlarında Ele Alışı	29
Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürsünü Düzenleyen 5237 sayılı Yasanın ilgili Maddelerinde Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçeleştirme	31
TCK'nın 103, 104 ve 105. Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Kronolojik Sıralaması ve Gerekçeleri	32
Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunu Düzenleyen 104. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçeleştirme	35
Cinsel Taciz Suçunu Düzenleyen 105. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçeleştirme	36
Müstehcenlik Suçunu Düzenleyen 226. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçeleştirme	36
Fuhuş Suçunu Düzenleyen 227. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçeleştirme	37
Ek 2. 5237 sayılı Yürürlükteki Türk Ceza Kanunu'nda Çocuğun Cinsel İstismarı Suçu	38
Ek 3 - 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Çocuk Cinsel İstismarı ve Sömürüsü İle İlgili Maddeleri	40
KAYNAKÇA	48

Giriş

Son 15 yıllık süreçte çocuklara yönelik cinsel istismar ve sömürünün sonlandırılması ve çocukların koruması adına dünyada ve Türkiye’de birçok çalışma yürütülmüş, önemli adımlar atılmıştır. Bu gelişmeler arasında Türkiye’nin de hazırlık çalışmalarında katkı verdiği Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) ve Kadına Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) gibi bilime ve tecrübeye dayalı uluslararası ve ulusal mevzuat çalışmaları da bulunmaktadır.

Bu gelişmelerle birlikte, yaygınlaşan medya araçları, artan çocuk hakları bilinci ve cinsel istismar mağdurlarının adalet arayışı ile ilişkili bildirimlerin de artması ve arka arkaya medyada çıkan haberlerin internet üzerinden daha geniş kitlelere ulaşması, hak temelli yaklaşımdan uzak, çocuğun yüksek yararını gözetmeyen, aceleyle getirilen, tepkisel, iyi düşünülmemiş ve daha önceki yıllarda emek verilerek hazırlanmış çalışmaları göz ardı eden, bu nedenle de soruna çözüm getirmekten uzak yasal çalışmaları da beraberinde getirmiştir.

Son bir yıldır ardı ardına çıkan kayıp çocuk ve cinsel istismar haberleri ile tekrar alevlenen, ancak Türkiye’nin üyesi olduğu Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler¹ tarafından insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza olarak da kabul edilen kimyasal hadim ve idam gibi cezalarına odaklı yasa yapım tartışmaları gündemi meşgul etmektedir. Kamuoyu bu konuda yanlış bilgilendirilmekte ve sorunun çözümü için kalıcı olabilecek çözümlere odaklanılmamakta ve hali hazırda ön çalışmaları yapılmış, üzerinde uzlaşıya varılmış önerilerden uzaklaşmaktadır.

Çocuğa cinsel istismar ve sömürüyü ortadan kaldırabilmek için; şiddet henüz gerçekleşmeden önleyecek, gerçekleştikten sonra da çocukları koruyacak, onların psikolojik ve fiziki sağlığına kavuşmalarını ve adaletin yerini bulmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Buradan hareketle, çocuğun yüksek yararını koruyacak yasaları tartışmak, konuyla ilgili daha sağlıklı analizler yapılmasına ve uluslararası standartlara uygun yasal düzenlemeler yapılmasına zemin oluşturmak üzere geçmişten günümüze çocuğa cinsel istismar ile ilgili yasal gelişmeler incelenmiş olup, eldeki yayın ile sizlerin bilgisine sunulmaktadır.

Bu bilgi notu çocuğun cinsel bütünlüğüne dair Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin temel ilkeleri ile 19, 34, 35 ve 36. maddeleri, Sözleşme’ye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fuhşu ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol, Lanzarote Sözleşmesi, İstanbul Sözleşmesi, Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 182 No’lu

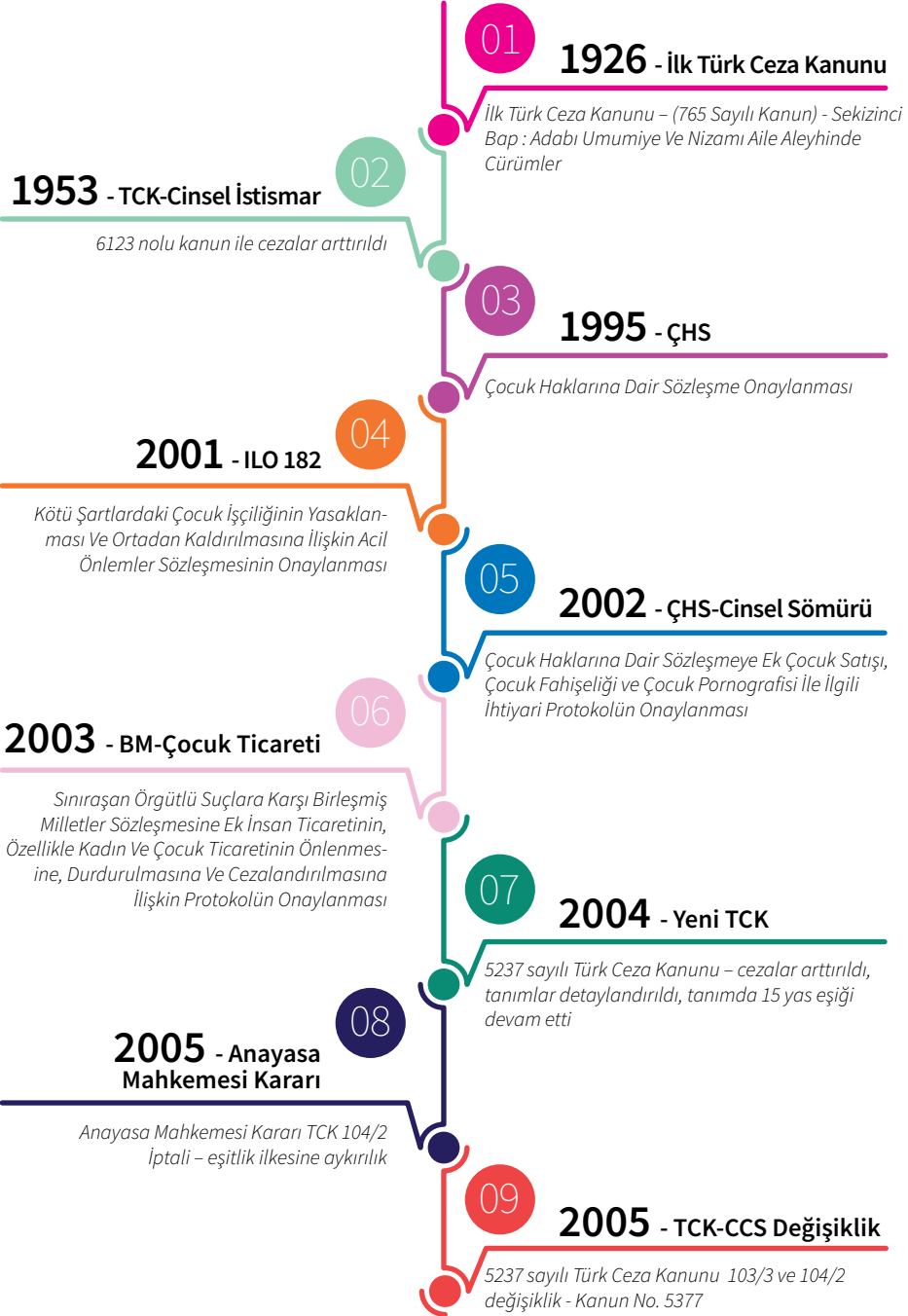
••••••••••
• 1 Örneğin Türkiye’nin taraf olduğu *Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi*’ne (16 Aralık 1966) Ek 1989 tarihli
• *Ölüm Cezasının Kaldırılmasına İlişkin İhtiyari 2. Protokol, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme*ye Ek *Ölüm Cezasının Kaldırılmasına Dair Protokol, İşkenceye Karşı Sözleşme Komitesi raporlarındaki kimyasal hadim ile ilgili uyarı.*

En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi gibi Türkiye tarafından da kabul edilmiş ve ulusal mevzuatın parçası haline gelmiş uluslararası belgeler, çocuğun cinsel istismarı ve sömürüsüne ilişkin ulusal mevzuat, özellikle Türk Ceza Kanunu (TCK) ile mevzuattaki değişiklikler, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) ilgili araştırma komisyonu raporları ve yasa değişiklik teklifleri, Anayasa Mahkemesi kararları ve yasa taslak ve tasarıları incelenerek hazırlanmıştır. Yıllar itibari ile değişiklik geçiren kanun maddeleri bu belgenin ekinde verilmiştir.

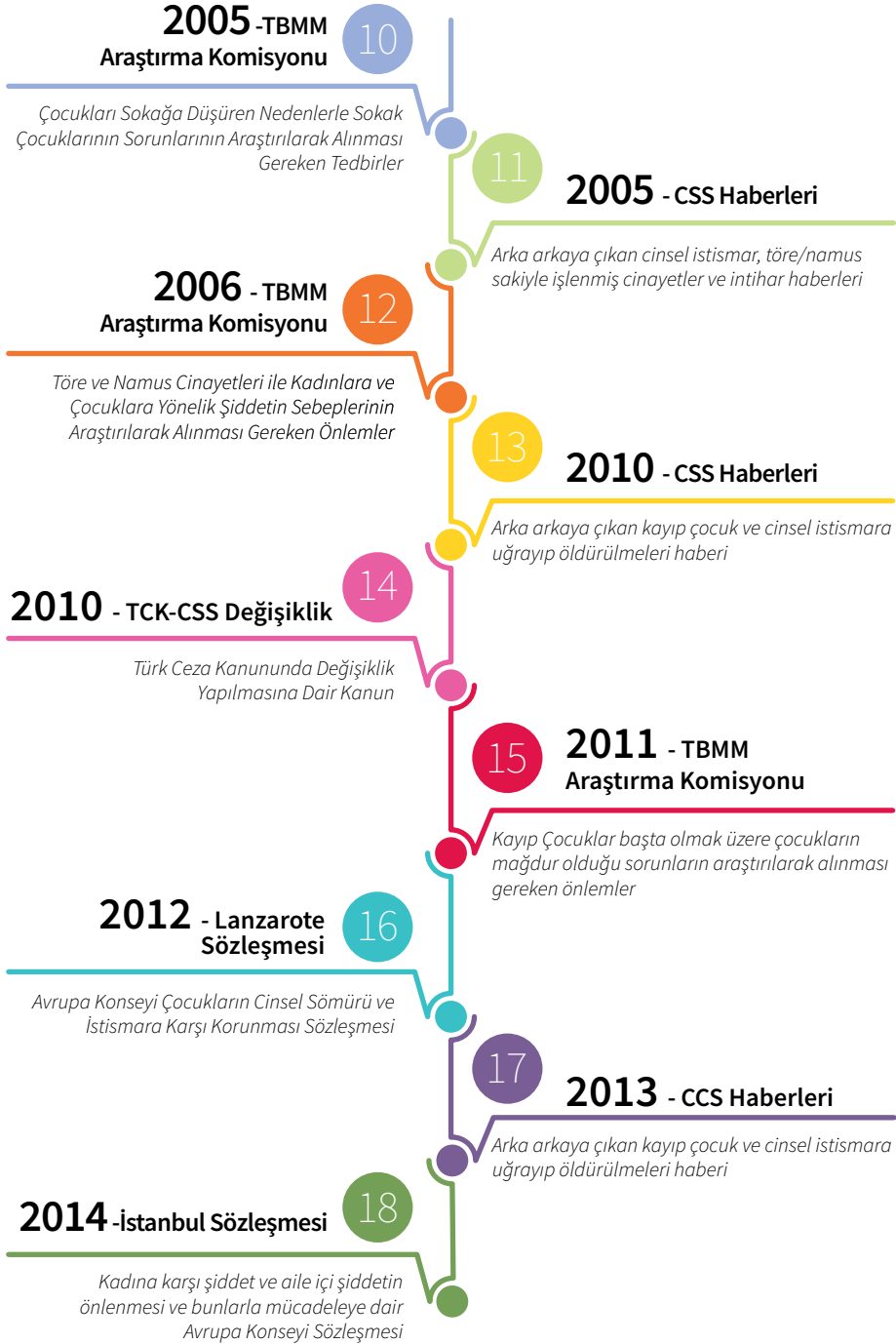
Eldeki bilgi notunda incelenen belgeler son yıllarda ülke gündemindeki toplumsal tartışmaları yönlendirici niteliktedir. Çocuğa karşı cinsel istismarın ele alınmasında koruyucu ve önleyici tedbirlerin odağa alınması hayati önem taşımakla birlikte, söz konusu bilgi notunun amacı, farklı dönemlerde gündeme gelen ve TCK odaklı ilerleyen tartışmalara bütüncül ve bilgi/veri odaklı bir bakış açısının sağlanmasıdır.

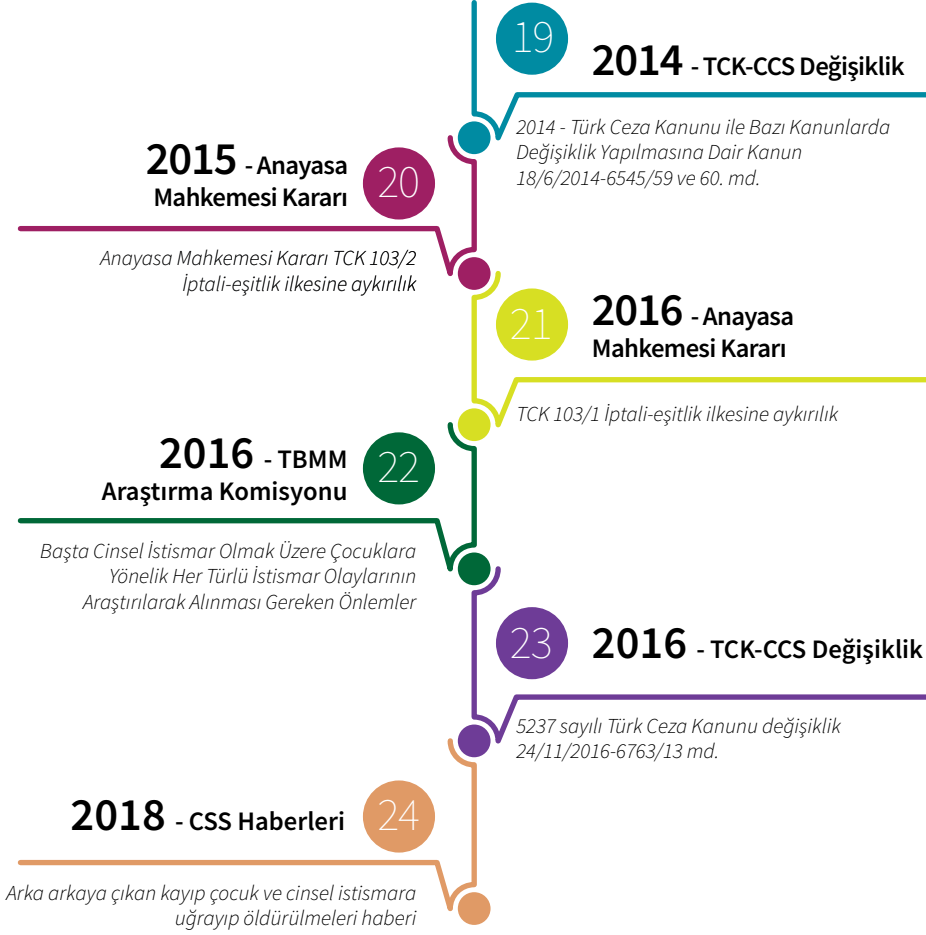
Çocuk Cinsel İstismarı-Yıllar İçinde Yasal Değişiklik

Çocuk Cinsel İstismarı-Yıllar İçinde Yasal Değişiklik

Çocuk Cinsel İstismarı-Yıllar İçinde Yasal Değişiklik

Çocuğa Karşı Cinsel Şiddete Sayılar ve Yasal Değişiklikler Açısından Genel Bakış

1926 yılında kabul edilen Türk Ceza Kanunu, 2004 yılında çok daha eşitlikçi bir anlayışla hazırlanmış yeni Ceza Kanunu ile lağvedilmiştir. Bu anlamda ceza hukuk açısından bu iki düzenleme dönüm noktası olsa da iki kanun da süreç içerisinde çok sayıda değişikliğe uğramıştır. Bu anlamda, TBMM bünyesinde 1999-2018 tarihleri arasında - 2004 yılında yeni Kanun'un kabul edilmesi dâhil 13 kez - değişikliğe gidilmiştir. Bu değişikliklerin çoğunun çocuğa karşı cinsel şiddetin tüm biçimlerini içermediği ve sadece yüzeysel olduğu görülmektedir.

Yasal düzenlemeler dışında 2005 yılından bu yana Anayasa Mahkemesi'nin de konuyla ilgili en az üç yasa maddesi iptali kararı bulunmaktadır (Bakınız Tablo 1). TBMM'de ise 2005-2018 döneminde hepsi çocuğa şiddetin farklı biçimleriyle ilgili araştırma komisyonu oluşturulmasına dair 6 karar bulunmaktadır:

- Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
- Bilgi Toplumu Olma Yolunda Bilişim Sektöründeki Gelişmeler ile İnternet Kullanımının Başta Çocuklar, Gençler ve Aile Yapısı Üzerinde Olmak Üzere Sosyal Etkilerinin Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
- Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
- Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
- Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
- Çocukları Sokağa Düşüren Nedenlerle Sokak Çocuklarının Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Bu komisyon çalışmalarının arasında 2010'da kayıp çocuklar ve cinsel istismar ile ilgili ve 2016'da çocuk cinsel istismarı ve diğer istismar vakaları ile ilgili olmak üzere 4 araştırma komisyonu raporu ile köklü kanun değişiklik önerileri bulunmaktadır (Bakınız Tablo 2). En son 2016 yılında

neredeyse bir yıllık araştırma ve danışma süreciyle hazırlanmış olan “Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemler TBMM Araştırma Komisyonu Raporu’nda tüm partilerin desteklediği yasa değişikliği önerilerinden sadece birisi gerçekleştirilmiştir (Bakınız Tablo 3).

TBMM’de sadece 2015-2018 yıllarını kapsayan son dönemde ise;

- cezasızlığın önlenmesi amacıyla memur ve kamu görevlilerinin yargılanabilmesi için soruşturma iznini mülki amire tabi olmaktan çıkarma,
- ilgili suçlarda ceza artırımına gitme,
- suç ve terimlerin tanımlanmasında değişiklik,
- suç zaman aşımı konusunun çocuğa cinsel istismar suçunda uygulanmasının kaldırılması,
- mağdurlar için Avrupa Konseyi’nin de önerdiği² çocuk sığınma evi yapılanmasının oluşturulması,

evlilik kisvesi altında gerçekleşen çocuk istismarını önleme ve evlilik ve cinsel yaş sınırını 18’e yükseltme konularını içeren 28 kanun tasarısı/ teklifi ile 3’ü çocuklar için ayrı bakanlık oluşturulması ve 10’u TBMM’de çocuklara dair daimî komisyon kurulması olmak üzere çocuk hakları politikalarına dair 13 kanun tasarısı ve teklif verilmiştir.³

Bu tasarısı ve tekliflerden birisi doğrudan hükümet partisi milletvekilleri tarafından verilmiş olmasına rağmen hiçbiri hakkında çalışma yürütülmemiş ya da herhangi biri kabul edilmemiştir. Tüm bu gelişme ve çabalar göz önünde tutulduğunda, mevcut yasal düzenlemelerin ve politikaların çocuğun yüksek yararı ilkesi çerçevesinde ve çocuğa karşı cinsel şiddeti de kapsayacak şekilde bütüncül bir yaklaşımla yeniden ele alınması gerektiğine kuşku yoktur.

Öte yandan, bu bilgi notu yalnızca TCK’da ele alınış biçimiyle çocuğa yönelik cinsel suçlar ve bunlara ilişkin ceza sürelerini ele alarak, kimyasal hadım ve idam gibi ceza artırım yöntemleri üzerine tartışmaların daha bilgiye dayalı şekilde değerlendirilmesini amaçlamıştır.

.....

2 Avrupa Konseyi Çocuk Evleri Hareketi, 14 Haziran 2017 (www.coe.int/en/web/children/-/launch-of-the-european-bamabus-movement)

3 TBMM, Kanun Teklifleri Sonuç Formu (www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.sorgu_yonlendirme?d_yy=999&taksim_no=0&y_d_d_k=0&esas_no=@genel_evrak_tarihi_basla=@genel_evrak_tarihi_bitis=@metin_arama=%E7ocuk&icerik_arama)

Tablo 1. Anayasa Mahkemesi TCK 103/104 İptal Kararları

Karar Tarihi	Karar	İptal Maddesi
23 Kasım 2005	26.9.2004 günlü, 5237 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 104. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE	TCK 104 (2) Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikayet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır."
12 Kasım 2005	26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 59. maddesiyle değiştirilen 103. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE	TCK 103 (2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, onaltı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.
12 Kasım 2005	26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 59. maddesi ile yapılan değişiklik öncesinde yürürlükte bulunan 103. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE	
26 Mayıs 2016	26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 59. maddesiyle değiştirilen 103. maddesinin; A-1- (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...tamamlamamış..." sözcüğü yönünden (1) numaralı fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE 2- (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...tamamlamamış..." sözcüğü yönünden (1) numaralı fıkranın birinci ve ikinci cümleleri dışında kalan bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, B- (3) numaralı fıkrasının (a) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE	TCK 103 (1) ... Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Cinsel istismar deyiminden; On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışlar, anlaşılır

Tablo 2. TBMM'nin Farklı Zamanlardaki İlgili Araştırma Komisyonlarının Çocuk Cinsel Ortadan Kaldırmak İçin Önerileri

Yıl	TBMM Araştırma Komisyonu Raporları	Öneriler
2016	<i>Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemler⁴</i>	<i>Çocuk Politikası, Mevcut Durumun Belirlenmesi, Veri Tabanı, Mevzuat Değişiklikleri, Çocuk Dostu Adalet Sistemi, Çocuk İzlem Merkezleri, Mağdur ve Risk Altındaki Çocukların Takibi ve Desteklenmesi ve Çocuğa Yönelik Kötü Muamelenin Önlenmesi başlıklarında 26 temel öneri sunulmuştur. Bunlardan 9'u yasa değişiklikleri ile ilgilidir. TBMM'de çocukla ilgili daimî komisyon, çocuk koruma koordinasyon merkezi kurulması, çocuğa şiddete karşı strateji ve eylem planı hazırlanması, siber suçlar eylem planının uygulanması, çocuğa ilişkin araştırmalar yapılması, yasaların kabul edilmeden önce etki çocuk analizi yapılması, ulusal veri tabanı, yasaların gözden geçirilmesi cinsel istismar ve sömürü yasalarının Avrupa Konseyi Lanzarote ve İstanbul anlaşmalarına uyumunun sağlanması öneriler arasındadır.</i>
2011	<i>Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemler⁵ ve Türkiye'de 2006-2010 Yılları Arası Kayıp Çocuk Sorunu ve İlgili Risk Faktörlerinin İncelenmesi Saha Araştırması⁶</i>	<i>Çocukların Kaybolmalarının Önlenmesi, Çocukların Mağdur Olmasını Önlemek İçin Müdahale, Ulusal Çocuk Politikasının Geliştirilmesi, Kurumsal Yapılar ve Koordinasyon, Medyanın Çocuk Mağduriyetinin Ortadan Kaldırılmasında Katkısı, Veri Toplama Sistemi başlıklarında öneri sunulmuştur. Yasalarca kayıp çocuk tanımı, kayıp çocuk bildirim sistemi⁷, TBMM'de çocukla ilgili daimî komisyon, yas gruplarına göre düşünülmüş mağduriyeti önleyici tedbirler, bilgilendirme çalışmalarıyla yaşam becerilerinin geliştirilmesi, ailelere sosyal ve eğitsel destekler, ulusal çocuk ve gençlik politikaları üst kurulu, il çocuk koruma koordinasyon kurullarının çalışmasının sağlanması güçlendirilmesi bu öneriler arasındadır.</i>

- 4 TBMM, *Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Sayı 442, 3 Kasım 2016* (www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss442.pdf)
- 5 TBMM, *Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Sayı 589 Temmuz 2010* (www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss589.pdf)
- 6 TBMM, *Türkiye'de 2006-2010 Yılları Arası Kayıp Çocuk Sorunu ve İlgili Risk Faktörlerinin İncelenmesi-Saha Araştırması, Kasım 2010* (www.tbmm.gov.tr/komisyon/denetim/kayip_cocuklar/belgeler/kayipcocuklar_anket%20rapor.pdf)
- 7 Bu sistemin kurulmasına ilişkin Protokol Devlet Bakanları ile Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanları tarafından imzalanmıştır ancak sonrasında uygulamada ilerleme kaydedilmemiştir.

Tablo 2. TBMM'nin Farklı Zamanlardaki İlgili Araştırma Komisyonlarının Çocuk Cinsel Ortadan Kaldırmak İçin Önerileri

Yıl	TBMM Araştırma Komisyonu Raporları	Öneriler
2006	<i>Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemler⁸</i>	<i>Koruyucu ve önleyici, kurumsal hizmetler, eğitim, hukuk boyutlarında yanında çocuğa şiddet, kadına şiddet, namus cinayetleri, medyada şiddet konularında öneriler sunuldu. Profesyonellere çocuk hakları ve şiddet önleme eğitimleri, diyanetin konuyla ilgili bilinçlendirme hutbeleri, halkı bilgilendirici çalışmalar, kurumlar arası iş birliği, çocuklar için ayrı bütçe, TBMM'de çocukla ilgili daimî komisyon, çocuğa şiddet ile ilgili ulusal strateji ve eylem planı, toplumsal cinsiyete duyarlı eğitim, şiddet şikâyet ve destek hatları ve kurumları kurulması, ulusal veri tabanı oluşturulması, özel sağlık bakım tedavi rehabilitasyon hizmetleri önerildi.</i>
2005	<i>Çocukları Sokağa Düşüren Nedenlerle Sokak Çocuklarının Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirler⁹</i>	<i>Değiştirici ve geliştirici, koruyucu ve önleyici, tedavi edici ve rehabilite edici boyutlar ile öneriler sunuldu. Bunlar arasında veri toplama ve paylaşma, çocuğu şiddetten koruyacak bilgi kampanyaları, yoksulluğun azaltılması, eğitim destekleri, çocuk hakları eğitiminin müfredata girmesi, cinsel istismara uğramış çocuklar için uzman kurumlar kurulması vardı. Bunların yanında çocuk koruma ile ilgili ayrı bir yasa yapılması ve çocukla ilgili kurumların bir çatı altında toplanması, TBMM'de çocukla ilgili daimî komisyon önerildi.</i>

- 8 TBMM, Meclis Araştırması Komisyon Raporu, Sayı 1140 ([www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140_BOLUM%20I%20\(0001-0153\).pdf](http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140_BOLUM%20I%20(0001-0153).pdf)) ve TBMM, Meclis Araştırması Komisyon Raporu 3. Bölüm, Sayı 1140 ([www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140_BOLUM%20II%20\(0154-0288\).pdf](http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140_BOLUM%20II%20(0154-0288).pdf))
- 9 TBMM, Meclis Araştırması Komisyon Raporu, Sayı 829 (www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss829.pdf)

Tablo 3. TBMM’de Temsil Edilen Tüm Siyasi Partilerin Desteklediği 2016 Araştırma Komisyonu Yasa Değişiklik Önerileri

Değişiklik önerilen ya da yeni kanun/düzenleme	Önerilen değişikliğin içeriği	Önerinin gerçekleşme durumu
Türk Ceza Kanunu	Anayasa Mahkemesi kararına uygun değişiklik, yani iki çocuğun cinsel davranışlarını değil, çocuğa cinsel istismarın cezalanması	Gerçekleşmedi
	TCK 103'teki cinsel istismar tanımına fiziksel temas içermeyen eylemleri kapsayacak şekilde düzeltilmesi	Gerçekleşmedi
	TCK 226 müstehcenlik maddesi - bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak pornografi amacıyla sömürü konusu olan çocuk cinsel görsellerine erişimin (sağlama ve alma) eklenmesi	Gerçekleşmedi
	TCK'ya çocuğa bakmakla yükümlü olanların ihmali nedeniyle çocuğun cinsel istismar ve sömürüye maruz kalmasının suç olarak eklenmesi	Gerçekleşmedi
Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun	108. Madde - çocuğa cinsel istismar ve diğer cinsel dokunulmazlık maddelerinden hüküm giymiş sanıkların infaz ve denetim dönemi dışında da izlenmeleri, tedavi ve diğer yükümlülüklerin uygulanabilmesi için yasal düzenleme yapılması	Gerçekleşmedi
Ceza Muhakemesi Kanunu	236/2 Madde - "suç etkisiyle psikolojisi bozulmuş" teriminin "suç mağduru tüm çocukların tek bir seferde ifadesinin alınması" terimi ile değiştirilmesi	Gerçekleşmedi
	234. Madde - çocuğa cinsel istismar yapan hükümlünün aileye tehdit oluşturabileceği nedeniyle serbest bırakılması halinde bu haberin aileye bildirilmesi	Gerçekleşmedi

Tablo 3. TBMM’de Temsil Edilen Tüm Siyasi Partilerin Desteklediği 2016 Araştırma Komisyonu Yasa Değişiklik Önerileri

Değişiklik önerilen ya da yeni kanun/düzenleme	Önerilen değişikliğin içeriği	Önerinin gerçekleşme durumu
<i>Milli Eğitim Bakanlığı Kanunu</i>	<i>Özel barınma hizmeti izinlerinin MEB’e geçmesi ve düzenli denetlenmesinin sağlanması</i>	<i>Gerçekleşmedi</i>
<i>Çocuk Koruma Kanunu</i>	<i>“Sosyal çalışma görevlisi” tanımının gerekli mesleki eğitimi almış personel ile sınırlı olacak şekilde düzenlenmesi</i>	<i>Gerçekleşmedi</i>
<i>Aile Çalışma Sosyal Hizmet (Eski Aile ve Sosyal Politikalar) Bakanlığı Kanunu</i>	<i>“Ebeveyn Bakımından Yoksun Çocuklara Yönelik Azami Bakım Standartları”nın kısa ya da uzun süreli bakım hizmeti verilen tüm kurumlarca uygulanması gereğinin yasaya eklenmesi</i>	<i>Gerçekleşmedi</i>
<i>Mağdur Haklarına ilişkin Kanunu</i>	<i>Kanun taslağının kanunlaşmasının öncelikli olarak gerçekleşmesi</i>	<i>Gerçekleşmedi</i>
<i>Çocuk İzlem Merkezleri</i>	<i>Yasal dayanağının sağlanması, tanımların ve standart uygulama yönetmeliklerin hazırlanması</i>	<i>Gerçekleşmedi</i>
<i>Çocuk Haklarına dair Sözleşme’nin (ÇHS) Başvuru Usulüne ilişkin İhtiyari Protokolü</i>	<i>Protokolün Türkiye tarafından kabul edilmesi</i>	<i>Gerçekleşti</i>

Türkiye’de, çocuğa karşı şiddet ve bunun bir türü olarak çocuğun cinsel istismarı bağlamında; önleme, çocuğu koruma ve destekleme, etkin soruşturma ve kovuşturma ve benzer suçların tekrar işlenmesinin önüne geçme konusundaki düzenleme ve tedbirlerin tümünü içeren ayrı bir yasal metin bulunmamaktadır. Konunun Çocuk Koruma Kanunu, Sosyal Hizmetler Kanunu, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gibi dağınık bir şekilde farklı kaynaklarla ele alınması, genel anlamda çocuk koruma sisteminin de etkin bir şekilde uygulanmasını engelleyen sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında cinsel istismar öncelikli olarak ceza hukuku düzeyinde ele alınmış durumdadır ve suçu önleyici ve çocuklara daha kapsamlı ve etkin koruma sağlayacak özel hukuk mevzuatı oldukça zayıf ve dağınıktır. Bu durum da çocuğa cinsel istismarı sadece suç ve suçlu üzerinden düşünülen bir konu

haline getirmekte, konunun bütünsel olarak değil, sadece TCK üzerinden yürütülen ve cezaların ağırlaştırılmasına odaklanan tartışmalar üzerinden ele alınmasını beraberinde getirmektedir. Öte yandan, sağlıklı, kapsayıcı ve etkin politika ve yasa yapımı açısından konuya ilişkin kapsamlı araştırma ve istatistiki verinin varlığı da büyük önem arz etmektedir. Çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismarı ile yaygınlığı konusunda düzenli durum araştırmaları ve istatistiki bilgide büyük eksikler olmakla birlikte Dünya Sağlık Örgütü'nün son araştırmaları Türkiye'de yaklaşık her on çocuktan birinin cinsel istismara uğradığını söylemektedir.¹⁰ Türkiye'nin çocuk nüfusu düşünöldüğünde bu iki milyonun üstünde çocuk anlamına gelmektedir!

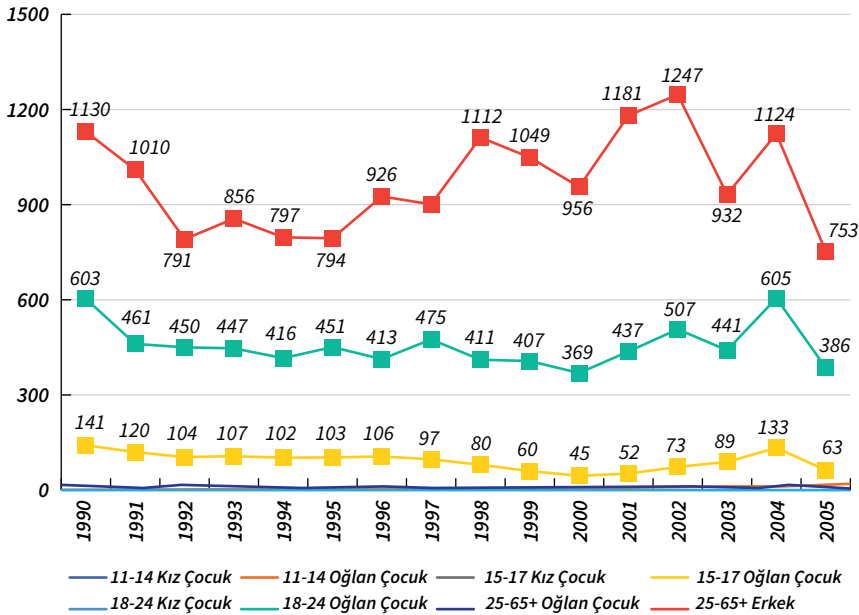
• 10 Dünya Sağlık Örgütü, Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Olumsuz Çocukluk Deneyimleri Araştırması 2013 Raporu, 2014 (www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/267472/Adverse-childhood-experiences-survey-among-university-students-in-Turkey-Eng.pdf)

Sayılarla Çocuğa Karşı Cinsel Şiddet

Çocuğa cinsel istismar ve sömürü ile ilgili bu rakam, konunun tüm sosyal ve ekonomik boyutları dâhil tüm yönleriyle, büyük ciddiyet ve hassasiyetle ele alınması gerektiğini gözler önüne sermektedir. Hâlihazırda erişilebilir veriler cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmamıştır ve derinlemesine bir durum analizi yapmaya elverişli değildir. Benzer şekilde, davalardaki çocuk mağdur sayıları bilinmemekle birlikte açılan dava, karar ile tutuklu ve hükümlü sayıları konusunda Adalet Bakanlığında, güvenlik birimlerine getirilen cinsel istismar mağduru ve diğer risk altındaki çocuklar konusunda da İçişleri Bakanlığında istatistiki veri bulunmaktadır. Ancak bu verilerin sunuluş biçimleri yasalardaki değişiklikler de dâhil olmak üzere farklı nedenlerden dolayı yıllar içinde farklılaştığı için uzun vadeli bir değerlendirme yapmak zorlaşmaktadır.

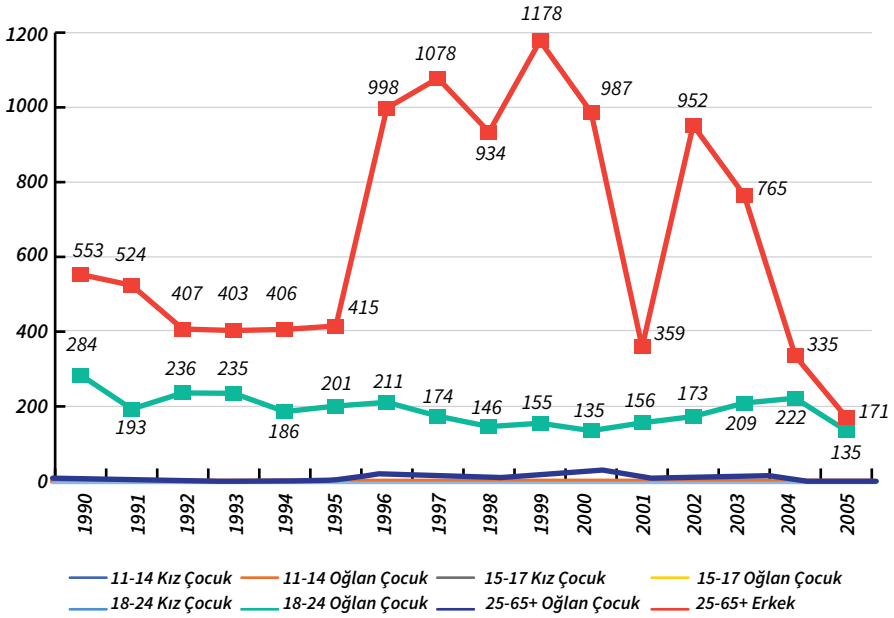
Bu bağlamda, kamuya açık kamu idaresi bilgi kaynakları üzerinden yasa değişikliklerini de yansıtan bilgilere baktığımızda TCK'nın değiştirildiği 2005 yılından öncesi, yani 765 sayılı TCK¹¹ dönemine dair, 1999 – 2005 yılları arası çocuk cinsel istismarının durumuna dair bize ipucu verebilecek veriler sadece ırza geçme, sarkıntılık ve kadın, kız ve erkek kaçıрма suçundan hükümlü kişilerin sayıları ile sınırlıdır. (Bakınız Şekil 1 ve 2).

Şekil 1 ırza geçmek ve sarkıntılık suçundan hükümlü sayıları (Kaynak: TÜİK 2018)

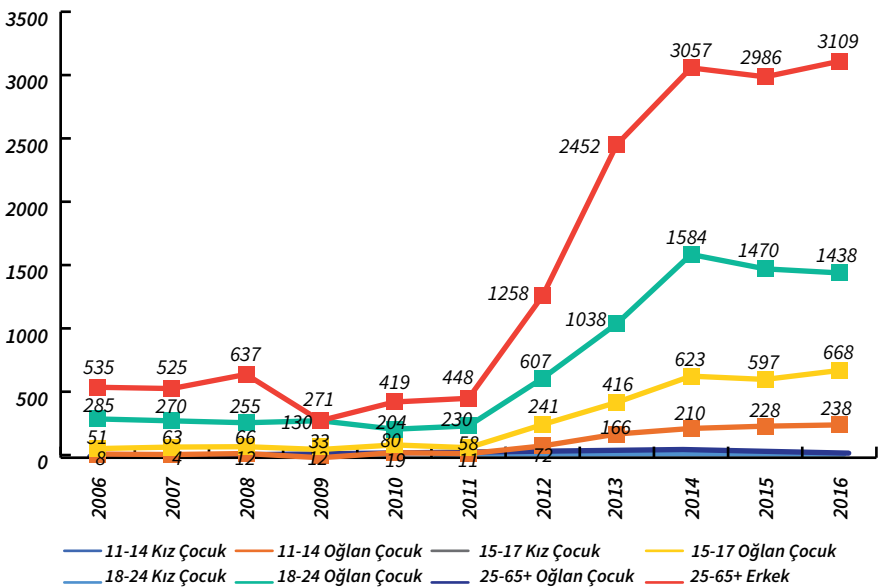
¹¹ 11 Yasa maddelerine dair bilgi için bakınız Ek 1. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Çocuk Cinsel İstismarı ve Sömürüsü İle İlgili Maddeleri

Şekil 2 Kız, kadın ve erkek kaçırmak suçundan hükümlü rakamları (Kaynak: TÜİK 2018)

5237 sayılı TCK'nın yürürlüğe girdiği yılı izleyen 2006-2008 döneminde de çocuk cinsel istismarına dair bilgi bulunmamakta; ancak Kanun'da anılan maddelere paralel ve önceki döneme benzer şekilde genel olarak çocuk ve yetişkinlere karşı işlenen cinsel suçlardan hükümlü olanlara ilişkin sayılar bulunmaktadır (Bakınız Şekil 3).

Şekil 3 2006-2016 Arası Cinsel Suçlardan Hükümlü Sayıları (Kaynak: TÜİK 2018)

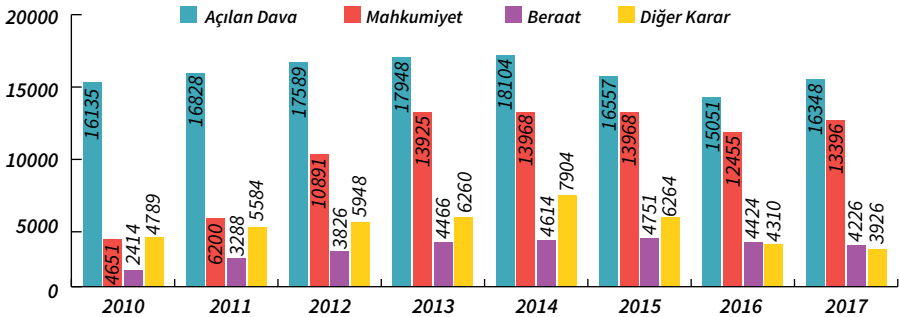
Tüm bu rakamlar incelendiğinde mahkûm sayılarında yasadaki ceza artırımının işe yaradığını gösterir bir ilişki görünmemektedir. TCK'nın değiştiği (Bakınız Ek 1) 2004 yılı öncesi verileriyle 2004 sonrası verilerinde sadece çocuğa karşı değil, diğer cinsel istismar suçlarından mahkûm olanların sayıları 2011 yılına kadar aşağı yukarı sadece 1000 – 2000 kişi arasında değişiklik göstermektedir. Bu rakamın içinde 18 yaş ve altı çocuk mahkûm sayıları da bulunmaktadır. 18 yaşında olup da mahkûm olan çocukların sayıları belli olmadığı için kesin bir rakam verilememekle birlikte, 2004 öncesi dönemde her yıl aşağı yukarı 100-200 çocuk cinsel istismar suçundan mahkûm olmuşken bu rakam 2004 sonrası az da olsa artmış gibi görünmektedir. Her dönemde cinsel istismar suçunun en fazla erkekler tarafından işlendiğini de yine bu tablolardan görmek mümkündür.

Öte yandan, 2011 yılından sonra sayılarda gözle görülür bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu artışı açıklayacak yasal gelişme TCK'da bulunmamakla birlikte, Türkiye'nin Lanzarote Sözleşmesi'ne taraf olmasını temel neden olarak göstermek de çok iyimser ve yanıltıcı olacaktır; zira mahkemeler kararlarında ne yazık ki TBMM'de kabul edilerek Resmî Gazete'de yayımlanan ve ulusal mevzuatın bir parçası haline gelen uluslararası hukuku hala düzenli olarak ve gerekli düzeyde kullanmamaktadır. Bununla birlikte, 2010 yılı Nisan ayında Siirt'te gerçekleşen ve basında büyük ses uyandıran çocuk cinsel istismarı ve sömürüsü olayı¹² ve sonrasında 2011'de yine kayıp çocuklar ve cinsel istismar ile ilgili kurulan TBMM Araştırma Komisyonu süreci ve beraberinde gelen kamuoyu baskısının bu artışta etkili olduğu yönünde bir yorum yanlış olmayacaktır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da Anayasa Mahkemesi'nin 2005 (TCK 104/2) ve 2015'teki (TCK 103/2) kararlarında da karşımıza çıkan çocuklar arası yani 18 yaş ve altındaki çocuklar arası cinsel davranışların yasada tanımlanmaması sonucu küçük yaşlardaki çocukların da çocuk cinsel istismarı suçundan mahkûm olabilmesidir. Diğer bir nokta da mahkûmiyet alan cinsel istismar suçu işlemiş kişilerin önemli bir bölümünün ergenlik çağındaki; yani yasalara göre ya hala çocuk ya da ya da çocukluktan yeni çıkmış kişilerden oluşuyor olmasıdır.

Mahkûm sayıları ile açılan dava ve dava kararlarına dair sayılar (Bakınız Şekil 4) karşılaştırdığında ise son dönemde konu ile ilgili araştırmalarda¹³ da belirtilmekte olan, çocuğa cinsel istismar suçunda cezasızlık sorununa işaret eden bulgulara rastlandığını söylemek mümkündür.

Şekil 4 2010-2017 Arası Çocuğa Cinsel İstismar Suç ve Karar Sayıları
(Kaynak: Adalet Bakanlığı, 2018)

¹² Hürriyet Gazetesi, Siirt'te Cinsel İstismar Davasında Karar, 14.03.2012 (www.hurriyet.com.tr/gundem/siirtte-cinsel-istismar-davasinda-karar-20122873)

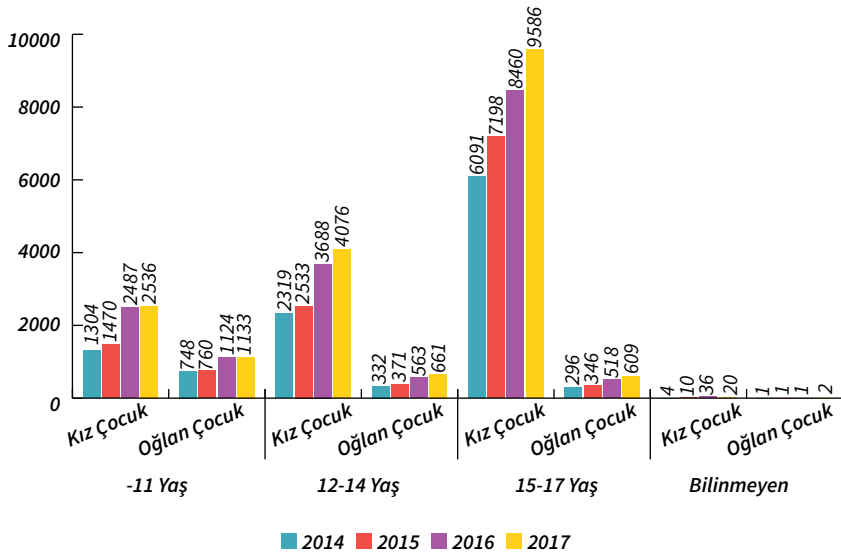
¹³ İnsan Hakları Ortak Platformu, Kadın ve Kız Çocuklarına Karşı İşlenen Cinsel Şiddet Suçlarında Cezasızlık Sorunu Raporu ve Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarda Cezasızlık Raporu, 2014 (www.ihop.org.tr/category/ihp-faaliyetleri/cezasizlik/)

2014 ve 2016'daki düzenlemelerle TCK'daki çocuğa cinsel istismarı suçuna ilişkin olarak getirilen değişikliklerin suç sayısında büyük bir değişikliğe neden olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bunun yanında, yukarıda yer verilen rakamlar yeterince ayrıştırmış olmadıklarından kapsamlı bir analiz yapmayı zorlaştırmaktadır. Yine de temelde dikkat çekici nokta, açılan davaların neredeyse yarısında kovuşturmaya gerek olmadığı, beraat ya da başka sebeplerle sanığın serbest kalmasına yol açan kararların varlığıdır. Burada sorun sanıkların serbest kalmasının yanında ve bundan ziyade mağdur ve sanık/hükümlülere yönelik olarak, dava konusu eylemlerin tekrarlanmaması için bir hizmet ya da çalışmanın olmamasıdır.

Mevcut verilerle ilgili dikkat çekici bir diğer nokta da davalardan etkilenen çocuk mağdur sayısının bilinmiyor olmasıdır. Yasal düzenlemelere paralel şekilde sadece suça ve suçluya odaklı adalet istatistikleri bulunmaktadır.

Bu noktada çocuk mağdur sayıları için bakılması gereken yer güvenlik güçlerine gelen/getirilen çocuklara ilişkin istatistiklerdir (Bakınız Şekil 5). Kamuya açık istatistiklerden sadece 2014 sonrası erişilebilir durumdadır ve aynı dönem davalardaki mahkûm ve mahkûmiyet sayılarından en az 4 kat fazla sayıda cinsel istismar mağduru çocuğun her yıl artan şekilde güvenlik güçlerine geldiği/getirildiği görülmektedir. Bu noktada, aynı dönemde TCK'da yer verilen çocuk cinsel istismarı tanımında iki kez değişikliğe gidildiğinin altını çizmekte fayda vardır.

Şekil 5. 2014-2017 Arası Yas ve Cinsiyete göre Cinsel İstismar Mağduru olarak Güvenlik Birimlerine Getirilen/Gelen Çocuk Sayıları (Kaynak: TÜİK, 2018)

Bu kısıtlı bilgiler ışığında dahi temelde çocuk gelişimi, ergenlik, toplumsal cinsiyet, karşı cinse saygı, gelişimin bir parçası olarak cinsel davranışları anlama ve cinsel haklar ve cinsel ve üreme sağlığı konularında yaygın eğitim ve bilgilendirme dâhil yasal ve politika geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Ulusal Mevzuatın Uluslararası Hukuk ile Uyumuna Genel Bakış

Türkiye; Çocuk Hakları Sözleşmesi, Çocuk Satışı, Çocuk Fuhuşu ve Çocuk Pornografisi ile İlgili Ek Protokol, çocuk ticaretine dair mevzuat içeren BM Palermo Protokolü, İstanbul Sözleşmesi, Sanal Ortamda İşlenen Suçlara İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne, İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, ve taraftır. Cinsel istismar özelinde ise Lanzarote Sözleşmesi'ni de 2011 tarihinde onaylamış ve 2012 yılında yürürlüğe sokmuştur.

Bununla birlikte, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin temel ilkelerinin bir kısmına kısıtlı da olsa gönderme yapan ve 2005 yılında kabul edilen Çocuk Koruma Kanunu dışında, başta Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Kanunu olmak üzere ilgili mevzuatta, içinde ceza hukuku ilkeleri de barındıran Lanzarote ve Siber Suç ve İnsan Ticaretine dair Avrupa Konseyi Sözleşmelerinin uygulanması için gerekli düzenlemelerin tümü yapılmamıştır.

Çocuğun cinsel istismarı konusunda ulusal mevzuattaki temel düzenleme TCK'nın "çocukların cinsel istismarı" kenar başlıklı 103. maddesidir. Bununla birlikte 103. maddede çocuk istismarı suçunu önlemeye yönelik tedbirler yer almamakta, yalnızca faillerin cezalandırılmasına ilişkin hükümlere yer verilmektedir. Maddede cinsel davranışın açık bir tanımlamasının da yapılmadığı görülmektedir. 18 Haziran 2014'te TCK'da yapılan değişiklikle beraber sarkıntılık terimi yasaya girmiş; fakat bunun da sınırları çizilmemiştir. Çocukların cinsel istismarı suçunun failinin de bir çocuk olması durumuna "soruşturma ve kovuşturma yapılmasının mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlı" tutulması dışında özel bir düzenleme yer almamaktadır. Yasada cinsel davranış teriminin kapsamı ve fail/mağdur ayrımının ölçütlerine tam olarak yer verilemediğinden 15 yaşını doldurmamış çocukların rızaen kendi aralarında cinsel ilişki düzeyinde olmayan birtakım davranışları TCK'nın 103.maddesi çerçevesinde cinsel istismar olarak değerlendirilebilmektedir.

Öte yandan, 2014 yılında, mağdurun ruh veya beden sağlığının bozulmasını ağırlaştırıcı sebep sayan 103. maddede değişikliğe gidilmiş, söz konusu suçtan sonra her mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulabileceği gerçeği dikkate alınarak ilgili düzenle ilga edilmiş; ancak bu konuya ilişkin yeni bir düzenleme de yapılmamıştır.

104. maddede de, "tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." şeklinde yetersiz bir düzenlemeye gidilerek karşılıklı rızaya bağlı cinsel ilişki durumunda yine fail/mağdur ayrımı yapılmamıştır.

Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuk: "Daha erken yaşta ergin olsa bile, 18 yaşını doldurmamış kişiyi ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır. Türk Medeni Kanunu'nda; "Erginlik 18 yaşın doldurulmasıyla başlar. Evlenme kişiyi ergin kılar." ve "Erkek veya kadın 17 yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verilebilir." düzenlemelerine yer verilmiştir. Bu durum erginlik

yaşı ile çocuk tanımındaki yaş sınırı arasında karışıklığa neden olmakta ve 16-18 yaş arasında evli çocuklarda cinsel istismar suçunun işlenip işlenemeyeceği hususunu tartışmalı hale getirmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin 2016 yılındaki kararı sonrası bu konuyla ilgili yapılan yasa çalışmalarında çocuğun yüksek yararını düşünmekten ziyade ailenin korunması kisvesi altında çocuk yaştakiler ile evlenmeyi kolaylaştırabilecek yasa çalışmaları yapılmış¹⁴; buna yanıt gibi görülebilecek yeni iki karar yine Anayasa Mahkemesi'nden Kasım 2017'de çıkmıştır. Kararda Anayasa Mahkemesi, 15 yaşından küçük çocuklarla cinsel ilişkiye giren ve bu birtelkelliklerinden birer de çocukları olan iki ayrı başvuruçunun, mağdurlarla evlenmiş olmalarına karşın cezaevinde tutulmalarından dolayı aile hayatının sürdürülememesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiası ile yaptıkları başvuruyu reddederken şu değerlendirmede bulunmuştur: mağdurlarla evlenen başvuruçuların cezaevinde tutulmaları aile hayatını hedef alan işlem veya eylemlerinden kaynaklanmayıp başvuruçunun 5237 sayılı Kanun'un 103. maddesinde düzenlenen suçu işlemesi nedeniyle verilmiş olan hapis cezasının infazıdır.¹⁵

Mevzuatta çocuk fuhuşu TCK'nın 227. maddesinin 1.fıkrasında düzenlenmiştir. Ancak konuya ilişkin uluslararası metinler paralelinde bir tanıma yer verilmemiş, suçun seçimlik hareketleriyle yetinilmiştir. Yetişkin odaklı bir düzenlemenin içerisinde bir fıkrayı kapsayacak şekilde çocuk fuhuşunun açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir. BM Ek Protokolü ve Lanzarote Sözleşmesi'nde, çocuğun fuhuş amacıyla teklifi, çocuğu fuhuş için ise almak ya da fuhuşa katılmasına neden olmak gibi, ulusal mevzuatta düzenlenmesi gerektiği belirtilen suçu meydana getirebilecek seçimlik hareketlerin mevzuatımıza nazaran daha geniş kapsamda ve çocuğu daha koruyucu bir biçimde düzenlendiği görülmektedir.

Çocuk pornografisine ilişkin de ayrıca bir düzenleme yoluna gidilmemiş, pornografi kapsamına girebilecek tüm eylemler TCK'nın 226.maddesinde belirtilen müstehcenlik suçunun kapsamına alınmıştır. Kanun'da pornografi ve çocuk pornografisine ilişkin bir tanıma da yer verilmemiş, bu durum suça ilişkin objektif kriterlerin bulunmamasına sebep olarak uygulamada sorunlara yol açmaktadır. ÇHS çocuk satışı, fuhuşu ve pornografisine dair ihtiyari protokolü 2. ve 3. maddeleri ile Lanzarote Sözleşmesi 20. maddesi konuyla ilgili tanımlamaların olması gerektiğini belirttiği halde mevzuatımızda tanımlama yapmaktan kaçınılmıştır. Bu durum da uluslararası mevzuatla sağlanması gereken uyumun sağlanamamasına yol açmıştır. Çocuk Pornografisi suçunun kitle iletişim araçları yoluyla işlenmesi durumunda, her somut olayda ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamaların hukuka aykırı olup olmadığına dair bir düzenleme ulusal mevzuatta da yer almamaktadır. Sanal ortamda işlenen çocuklara yönelik cinsel suçların sınırlarının net bir biçimde tayin edilememesi kimi durumlarda ifade özgürlüğünün haksız olarak sınırlandırılmasına yol açabilecektir. Bu nedenle, konuyla ilgili olarak bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

TCK'da insan ticareti suçunun tanımı yapılırken, Palermo Sözleşmesi'ne ek Protokol'ün insan ticaretiyle ilgili tanımlamasının önemli bir unsuru ihmal edilmiştir. TCK, söz konusu protokolden

14 Duvar Gazetesi, Özlem Akarsu Çelik, Yasa sessiz sedasız Meclis'ten geçti: 'Rıza' ve 'evlilik' yaşı 12'ye mi indirildi?, 26.11.2016 (www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2016/11/26/yasa-sessiz-sedasi-meclisten-gecti-riza-ve-evlilik-yasi-12ye-mi-indirildi/)

15 Anayasa Mahkemesi Kararı. Taner Alır, 21/11/2017 tarih ve B. 2014/14400 sayılı karar.(kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2014-14400.pdf)

farklı olarak çocuk ticareti bakımından, cinsel istismara hiçbir gönderme yapmamıştır. Oysa Palermo Protokolü'ne ek Sözleşme'de çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınmasının insan ticareti olarak kabul edileceği belirtilmiştir.

Öneriler

- Çocuğun cinsel istismarının ortadan kaldırılmasına ilişkin daha ağır hapis cezalarının gerekliliğinden kimyasal hadıma kadar değişik öneri ve tasarılar gündeme getirilmektedir. Ancak hemen her değişiklikte ceza oranlarında artış yapılmış olmasına rağmen çocuğun cinsel istismarı ve sömürüsüne ilişkin suçlardaki artış, sadece suç ve ceza düzenlemesi yapmanın yeterli olmadığını göstermektedir. Devlet yasal düzenleme yapmanın yanında çocukların cinsel istismara maruz kaldığı şartları ortadan kaldırmak, önleyici hizmetleri kurumsallaştırmakla da yükümlüdür. Suç mağdurlarının rehabilitasyonu için kurulan destek mekanizmaları sayı ve kapasitelerinin güçlendirilmesi, personel niteliğinin artırılması, mevcut kurumların kurumsal iş birliği içinde etkin hizmet vermesinin sağlanması gerekmektedir.
- Cinsel istismar failinin çocuk olduğu durumlar sıkça kamu vicdanında tartışma yaratmaktadır. Bu hususta yeniden yasal düzenleme yapılması, özellikle mağdur ile fail çocuk arasında yaş farkına ilişkin düzenleme getirilmesi¹⁶ ve çocuğa özgü güvenlik tedbirlerinin uygulanabilirliğinin sağlanması önemlidir.
- Medeni Kanun'daki evlenme yaşı da uluslararası sözleşmelerle üstlenilen yükümlülüklere uygun olarak 18 yaş olarak düzenlemeli, hâkim izni ile 16 yaşını doldurmuş çocukların evlendirilmelerinin yolu kapatılmalıdır.
- Yasa koyucu tarafından çocuğun cinsel istismarını düzenleyen kanun maddelerinde sıklıkla yapılan değişiklikler, toplum vicdanında kanunun amacına uygun olmadığı, cinsel istismar mağduru çocuğu koruyamadığı ve mahkemelerce birtakım kanun maddelerinin çocuk aleyhine yorumlanarak faillerin cezasız bırakılmaya çalışıldığı algısı oluşturmaktadır. Nitekim geçmişte bazı kanun değişikliği tasarılarında çocuk evlilikleri meşrulaştıran, çocukların cinsel istismar faileri ile evlendirilmesinin yolunu açan değişiklik önerileri yapıldığı gibi kamu vicdanını yaralayan mahkeme uygulamaları da bulunmaktadır.¹⁷ Bu nedenle, TCK'da çocuk cinsel istismarı ve sömürüsü maddelerini yetişkinlerden ayrı ve tek bir başlık altında, cezasızlığa yer vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.
- Çocuk koruma sisteminin çok disiplinli ve disiplinler arası bir yaklaşım gerektirdiğini de gözeterek yasa değişikliklerine ilişkin tasarıların hazırlık sürecinde ortak akıl ile hareket edilmesi, katılımcı ve çoğulcu bir yaklaşımla uzman görüşleri ve STK raporlarının da

16 Fahri Gökçen TANER. (2016). Anayasa Mahkemesi'nin Çocukların Cinsel İstismarına ve Evlenmenin Dinsel Töreline İlişkin İptal Kararlarının Ardından Çok Katmanlı Bir Çözüm Önerisi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 124(1574), 221-246.

17 Duvar Gazetesi, Özlem Akarsu Çelik, Yasa sessiz sedasız Meclis'ten geçti: 'Rıza' ve 'evlilik' yaşı 12'ye mi indirildi?, 26.11.2016 (www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2016/11/26/yasa-sessiz-sedasiz-meclisten-gecti-riza-ve-evlilik-yasi-12ye-mi-indirildi/)

değerlendirmeye alınması önem arz etmektedir.

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı mevzuatı gereği duygusal, cinsel ve/veya fiziksel istismara uğramış çocuklar için oluşturulan Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezlerinin tanımı yer almakla birlikte bu Merkezlerin kurulması bakımından uyulması gereken esaslar (örneğin sayıları, kapasiteleri) ile yaygınlaştırılmalarına yönelik ilkeler de yasa ile belirlenmelidir.
- Şiddet, istismar olayların belirlenmesi, bildirimi, sevk ve başvuru yolları, tedavi ve takibi ve adlî makamların olaya el koyma süreci TCK'da düzenlenmelidir.
- Çocukların cinsel istismarını önlemeye yönelik olarak veri toplamak, araştırma yapmak da dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri almak konusunda Devletin yükümlülüğü mevzuatta açık olarak düzenlenmelidir.
- Mevzuatta ensest ayrı bir suç olarak düzenlenmemiştir. Bu nedenle, ensestin mevzuatta ayrıca düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Aynı zamanda Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılacak bir düzenleme ile ensest mağdurlarının ve onlardan doğanların korunması, kimliklerinin gizlenmesi gibi olanaklar da öngörülmelidir.
- Benzer bir düzenleme çocukların yasa dışı cinsel ilişkiye zorlandıkları eylemlere ilişkin davalarda tanıklık etmeleri ile ilgili de yapılmalıdır.
- Aynı zamanda bir suçun mağduru olan çocuğun adalet sistemi içerisinde ikincil mağduriyet riskini ortadan kaldırmak için önem alınmalıdır. Bu önlemlerin başında, mağdurun soruşturma ve kovuşturma aşamalarının tamamında hak ve onuruna ihtimam gösterilmesi gelmektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ceza Hukuku ve Ceza Usul Hukuku Çerçevesinde Mağdurun Durumu ile İlgili R (85) 11 Sayılı Tavsiye Kararı bu konuya ilişkin düzenleme yapılırken dikkate alınmalıdır.
- TCK'da (md. 234) ve Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yön ve Kapsamına Dair Kanun'da (md. 3) çocuğun kaçırılması ve alıkonulması, on altı yaşını bitirmemiş çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Sözleşme gereği bunun yaş sınırı olmaksızın tüm çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmesi yerinde olacaktır.
- Her türlü kaçırma olayında çocuğun mutad meskene iadesinin yasa ile düzenlenmesi gerekmektedir. Şiddet suçuna maruz kalan çocuğun uğradığı zararların giderilmesi ve adlî mekanizmada yardım edilmesine yönelik hizmetlerin bulunması konusunda Devlete objektif sorumluluk getirici bir düzenleme bulunmamaktadır. Avrupa Konseyi 1985 tarihli Mağdurların Zararlarının Giderilmesi Sözleşmesine taraf olunması ve bu konuda uygulamayı düzenleyecek bir kanunun hazırlanması gerekmektedir.
- Çocuk cinsel istismarı ve kaçırma suçları ile mücadele yöntemleri arasında, bu suçları işleyen faille ilişkin özel bir veri tabanının oluşturulması ve bu suçlarla mücadele için ulusal ve uluslararası iş birliği yapılmasına özel bir önem verilmektedir. Bu amaçla veri tabanı

oluşturulması ve bunların adlî mekanizma içerisinde ortak kullanımına yönelik bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

EK 1. Geçmişten Bugüne Çocuğa Karşı Cinsel İstismarın Ceza Kanunlarında Ele Alışı

Yıllar içinde ceza kanunlarındaki değişim esas olarak 2 dönem içinde incelenmiştir: 1926-2005 (765 sayılı Türk Ceza Kanunu Dönemi) ve 2005 yılı sonrası (5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Dönemi). Güncel ve halen değişiklik sürecinin devam ediyor olması nedeni ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu dönemindeki değişiklikler tek tek ele alınmaya çalışılmıştır.

13/03/1926 tarih ve 320 Sayılı Resmi Gazete (S.R.G.) de yayınlanarak yürürlüğe giren 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 13/11/2005 tarih ve 25642 S.R.G. de yayımlanan 04/11/2004 tarih ve 5252 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile, 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla tüm ek değişiklikleriyle birlikte 79 yıl yürürlükte kaldıktan sonra yürürlükten kaldırılmıştır. Şu an yürürlükte 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu bulunmaktadır.

Genel gerekçeleri arasında, "ceza mevzuatının çağın gereklerini, yeniden oluşan milli ve insanlığın ortak değerlerini vurgulayan, insan haklarını ve toplumsal güvenliğini korumayı hedefleyen bir 'suç ve ceza siyasetine' dayandırılması gerektiği"¹⁸; "çocuk ve küçüklerin ceza sorumluluğu, eğitimleri, toplum ile yeniden bütünleştirilmeleri bakımından 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Kanunda yer alan hükümlerin son derece geri"¹⁹ kaldığı ve noksanlığı ile ilgili tespitlere yer verilen 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu²⁰ 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin olarak benimsenen suç ve ceza politikalarının daha sağlıklı analiz edilebilmesi için gerek 765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu gerekse yürürlükte olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu düzenlemelerini ve bu kanunda çocuğun cinsel istismarı suçunu düzenleyen 103. maddede zaman içinde yapılan deęişiklikleri²¹ gerekçeleri ile birlikte irdelemek gerekir. Esasen çocuğun cinsel istismar ve sömürüsüne ilişkin düzenlemeler "çocuğun cinsel istismarı" suçunu düzenleyen 103.maddeden ibaret olmasa da söz konusu maddenin çocukların cinsel istismarı suçunu yaptırıma bağlayan temel ceza maddesi olması, suç istatistiklerindeki artış, maddenin yasanın yürürlüğe girmesinden sonra sık sık değişikliğe konu olması ve bu değişikliklerin kamuoyu çevrelerinde tartışmalara neden olması, 103. maddenin, çocuğun cinsel sömürüsünün cezalandırılmasını düzenleyen diğer maddelerden öncelikli; ancak bütüncül olarak değerlendirmeye alınmasını zaruri kılmıştır.

765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu, Çocuğa Yönelik Cinsel İstismara İlişkin Düzenlemeler, 'Cürümler' başlıklı 2. Kitabın 'Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler' başlıklı 8. Bölümünde yer

18 T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü, Kanun Teklifi, 12.05.2003 (www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0593.pdf)

19 A.g.e

20 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 12/10/2004 tarih ve 25611 S.R.G. de yayınlanmıştır; yürürlük tarihi yasa ile 01.06.2005 olarak düzenlenmiştir.

21 Madde, yürürlüğe girdiği tarihten bu yana birkaç kez değişikliğine uğramıştır. Düzenlemenin ilk hali 12.10.2004 tarih ve 25611 S.R.G.

almaktaydı. Yasada düzenlendiği bölüm ve başlık nazara alındığında genel olarak cinsel saldırı, çocuğun cinsel istismarı ve cinsel taciz gibi cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda korunan hukuki değerın vücut bütünlüğü, cinsel özgürlük/dokunulmazlık gibi kişisel değerler değil, genel ahlak ve aile düzeni olduğu görülmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, kişilerin cinsel dokunulmazlığı ihlal eden fiilleri 765 sayılı Kanun'un aksine "genel ahlâkı ve aile nizamını" ilgilendiren ihlaller olarak değil, kişisel değerlere yönelik suçlar kapsamında değerlendirmiştir. Korunan hukuki değer kişilerin cinsel dokunulmazlığı ve bütünlüğüdür.

765 sayılı Eski Ceza Kanunu'nda; Yasada çocuğa yönelik cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar; 'Cebren İrza Geçen, Küçükleri Baştan Çıkaran ve İffete Taarruz Edenler Faslı' altında ırza tecavüz, ırza tasaddi, evlenme vaadi ile kızlık bozma, kız ve erkeklerle söz atma, sarkıntılık; 'Kız ve Kadın ve Erkek Kaçırma Faslı' altında kız ve kadın ve erkek kaçırma; "Fuhşiyata Tahrik Faslı" altında 'çocukları kandırarak fuhuşa teşvik etme ve bunun yolunu kolaylaştırma' olarak sayılabilir. Görüldüğü üzere bu suçlar çocuklar yönünden ayrı bir cinsel istismar düzenlemesi olarak değil genel düzenlemenin içinde yer almamaktadır. Çocuk pornografisine ilişkin doğrudan ya da dolaylı olarak cezalandırıcı bir madde de bulunmamaktadır. Evlenme vaadi ile kızlık bozma suçu mağduru ile sanığın evlenmesi halinde kamu davasının düşmesi ya da hüküm verilmiş ise cezasının infazının söz konusudur.

Kaçırılan ya da alıkonulan kız çocuklarının suçun sanık/sanıklardan biri ya da hükümlü/hükümlülerinden biri ile evlenmesi halinde kamu davasının düşmesi; hüküm verilmiş ise cezasının infazının ertelenmesi ön görülmektedir.

5237 sayılı Yürürlükteki Ceza Kanununda; Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, dört ana suç tipi halinde; cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz başlıkları ile düzenlenmiştir. Müstehcenlik ve fuhuş suçları mevcut yasada da 'genel ahlaka karşı suçlar' kapsamında yer almış; çocuk pornografisi için ayrıca bir suç ve ceza düzenlemesi yapılmamıştır.

Erişkin kişilere karşı işlenen fiiller yönünden cinsel saldırı ifadesi kullanılırken çocuklar yönünden cinsel istismar ifadesi kullanılmıştır. Çocukların cinsel istismarı, ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Evlenme halinde kamu davasının düşmesi ya da cezanın teciline ilişkin düzenlemeler kaldırılmıştır. Düzenlemeye göre genel olarak; erişkin kişilere karşı gerçekleştirilen cinsel davranışlar açısından rızanın varlığı, ceza sorumluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Buna karşılık, on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel davranışlar açısından, rızanın varlığı ceza sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Kanunda "On beş yaşını tamamlamış ve maruz kaldığı fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel davranışların cinsel istismar olarak nitelendirilebilmesi için, bunların cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerekir" ibaresi bulunmaktadır.²²

22 Adalet Bakanlığı, Türk Ceza Kanunu Madde Gereççeleri (www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegereke.doc)

Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürüsünü Düzenleyen 5237 sayılı Yasanın İlgili Maddelerinde Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçelendirme

Hukuk normlarının statik kalması beklenemez. Özellikle 2000'li yıllardan sonra, Avrupa Birliği üyeliği hedefi ve kriterleri yerine getirme çabasının da etkisiyle ortaya çıkan hızlı değişim ve dönüşümler, uluslararası sözleşmeler ile üstlenilen yükümlülükler kanun gereksinimini arttırmış ve bu nedenle de yasama organı kısa sürede daha fazla ve hızlı bir kanun çıkarma sürecine girmiştir. 5237 sayılı Ceza Kanunu'nun hazırlanma ve yürürlük süreci de böyle bir döneme denk gelmiştir. Nitekim Lanzarote Sözleşmesi'nin uygun bulunmasına ilişkin Dış İşleri Komisyonu Raporu'nun gerekçesinde de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocukların cinsel istismarının önlenmesine ilişkin düzenlemelerin, 1990 tarihinde imzalanan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin amacına uygun olarak gerçekleştirilen ceza adaleti reformu kapsamında yapılmış olduğuna vurgu yapılmıştır.

Kanun'un gerek "Çocukların cinsel istismarı" suçunu düzenleyen 103. maddesi gerekse "Reşit Olmayanla Cinsel İlişki" suçunu düzenleyen 104. maddesi yürürlüğe girdiği tarihten sonra pek çok değişikliğe ve tartışmalara konu olmuştur. Neticede düzenlemenin sadece hukuksal boyutu mevcut olmayıp toplumda genel geçer gelenek ve görenekler, toplumsal kabuller, ahlaki ve siyasi yapı, toplumsal cinsiyet algısı gibi pek çok faktör, norm düzenlemeyi etkileyebilmektedir. Genel olarak 103. maddenin sıkça değişmesinin, yürürlüğe girdiği tarihten bu yana toplumsal ihtiyaçları karşılayamamış olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu noktada elbette ki toplumsal ihtiyaç kavramı ile kastedilen anlık toplumsal tepkiler değildir. Nitekim sadece sosyal tepkileri yatıştırmak saiki ile torba yasalar içinde yapılan çocuğa yönelik cinsel istismar ve sömürüye ilişkin yasal değişiklikler bugüne kadar çocuğun korunması yönünde amaçlanan faydayı sağlayamamıştır.

Değişiklikleri daha sağlıklı analiz edebilmek için çocuğun cinsel istismar ve sömürüye karşı korunmasını amaçlayan uluslararası sözleşmelerde istismar ve sömürünün nasıl tanımlandığına da bakmak gerekir:

Lanzarote Sözleşmesi cinsel istismarı;

- (A) Ulusal yasanın ilgili hükümlerine göre cinsel faaliyet için yasal yaşa ulaşmamış bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak;
- (B) Çocukla aşağıdaki koşullarda cinsel faaliyetlerde bulunmak:
  - baskı, zorlama, tehdit kullanılması veya,
  - aile içi de dahil olmak üzere, tanınmış bir güven, otorite veya nüfuzun suistimal edilmesi veya,
  - çocuğun, zihinsel veya fiziksel bir engeli veya bağımlı durumda olması nedeniyle, özellikle zayıf durumunun suistimal edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.

Yine Sözleşme'de çocuk fuhuşu; ödeme, taahhüt ya da karşılığın çocuğa ya da üçüncü bir kişiye yapılmasına bakılmaksızın, para veya başka bir biçimde bedel ya da karşılık verilerek ya da ödeme taahhüdü yapılarak çocuğu cinsel faaliyetler için kullanma olarak tanımlanırken;

çocuk pornografisi ise çocuğu gerçek veya temsili açık bir cinsel davranış içinde görsel olarak gösteren herhangi bir materyal veya çocuğun cinsel organlarının esas itibarıyla cinsel amaçlarla gösterilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol'ün 2. maddesi çocuk fahişeliğini bir çocuğun ücret veya başka herhangi bir şey karşılığında cinsel faaliyetlerde kullanılması; çocuk satışı, herhangi bir şahıs veya bir grup şahıs tarafından, ücret ya da başka herhangi bir şey karşılığında bir çocuğun başka birine devredildiği herhangi bir fiil veya işlem, çocuk pornografisini ise, çocuğun gerçekte veya taklit suretiyle bariz cinsel faaliyetlerde bulunur şekilde herhangi bir yolla teşhir edilmesi veya çocuğun cinsel uzuvlarının, ağırlıklı olarak cinsel amaç güden bir şekilde gösterilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Bu bağlamda da taraf devletlere :

- (A) çocuk satışı çerçevesinde hangi yolla olursa olsun çocuğun,
- Cinsel istismarı,
  - Organlarının kâr sağlama amacıyla nakli,
  - Zorla çalıştırılması amaçlarıyla teklifi, teslimi ya da kabulü;
- (B) Çocuğun, çocuk fahişeliği amacıyla teklifi, elde edilmesi, tedariki veya temini;
- (C) Çocuk pornografisinin, yukarıda belirtilen amaçlar için üretimi, dağıtımı, yayılması, ithali, ihracı, sunumu, satışı veya zilyetliği;

eylemlerini, vahametini de dikkate alarak ülke dışında veya ferdi veya örgütlü bir biçimde işlenmiş olup olmamalarına bakılmaksızın, kendi suç veya ceza yasalarının tam anlamıyla kapsamı içine girdiğini garanti edecek şekilde uygun cezalarla cezalandırılabilir suçlar haline getirme yükümlülüğü yüklemektedir.

TCK'nın 103, 104 ve 105. Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Kronolojik Sıralaması ve Gerekçeleri

1. 08.07.2005 tarih 25869 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5377 sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

"Madde 12- Türk Ceza Kanununun 103 üncü Maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(3) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Madde 13- Türk Ceza Kanununun 105 inci Maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu filler; hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.”

Değişiklikle, suçun birden fazla kişi ile işlenmiş olma halinin nitelikli hal olarak düzenlendiği görülmektedir.

2. 28.06.2014 tarih 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5377 sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

“Madde 59 - 5237 sayılı Kanunun 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 103- (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte filin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(3) Suçun;

a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,

d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.”

Değişiklik ile cezaların artırılarak çocuğa karşı cinsel istismar içeren eylemlerin caydırıcılığının artırılmasının ve çocuğun korunmasının hedeflendiği söylenebilir. Aynı zamanda sarkıntılık düzeyinde kalan suçun failinin de çocuk olması halinde suçun soruşturma ve kovuşturulması şikâyete bağlı tutulmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi, maddenin 2.bendinde yer alan ve nitelikli cinsel istismar suçu için en az 16 yıl hapis cezası öngören hükmü, 11.12.2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 12.11.2015 gün, 2015/26 E. ve 2015/100 K. sayılı kararı ile iptal etmiştir.

Mahkeme iptal gerekçesinde; cinsel istismarın nitelikli hallerinde ağır yaptırımlar öngörülmesinin çocuğun etkin bir şekilde korunması amacını taşıdığı ve çocuğun cinsel istismardan korunmasının devletin yükümlülüğünde olduğunun tartışmasız olduğu; ancak suç tipine göre fiil ile öngörülen yaptırım arasında makul ve hakkaniyete uygun bir denge bulunması ve kanun koyucunun belirlediği yaptırımın cezalandırmada güdülen amaçla ölçülü olması, kuralın mahkemeye somut olaya özgü (fiilin farklı yaş kademelerinde bulunan mağdurlara karşı işlendiği veya failin de çocuk olduğu veya fiilden sonra mağdurun yaşının ikmali ile fiili birlikliliğin resmi evliliğe dönüşmesi gibi) takdir hakkı tanınması gerektiğine vurgu yaparak “hukuk devleti” ilkesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Anayasa Mahkemesi ikinci olarak 13.07.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 26.05.2016 gün, 2015/108 E. ve 2016/46 K. sayılı kararı ile TCK m.103/1-a’da yer alan “tamamlamamış” sözcüğü yönünden, m.103’ün 1. fıkrasının 1. ve 2. cümlelerini aynı gerekçelerle iptal etmiştir.

İptal kararları sonrası tartışmalar cinsel istismar suçunun faillerinin de çocuk olması durumunda cezalandırma dışında, onarıcı adalet ilkelerini esas alan, hem fail hem de mağdur çocuğu korumayı hedefleyen yasal düzenlemelerin nasıl gerçekleştirilebileceği üzerine yoğunlaşmıştır.

3. 02.12.2016 tarih 29906 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

“**MADDE 13** – 5237 sayılı Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

“Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz.”

“(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz.”

Söz konusu değişiklikle madde son halini almıştır.

Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunu Düzenleyen 104. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçelendirme

1. 28.06.2014 tarih 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

“MADDE 60 - 5237 sayılı Kanunun 104 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki” ibaresi “iki yıldan beş” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

“(3) Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.”

Değişiklik neticesinde suç için öngörülen ceza alt ve üst sınırlarının yükseltildiği; suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi ile suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hallerinin suçun nitelikli hali²³ olarak düzenlendiği ve nitelikli hallerde şikâyet koşulunun aranmadığı görülmektedir. Yasa koyucu 2. fıkraya ilişkin düzenlemenin gerekçesinde “Ensest ilişkilerin, birinci fıkrada tanımlanan suçta nazaran daha ağır cezayı gerektiren ve soruşturulması veya kovuşturulması şikâyete bağlı olmayan bir suç olarak tanımlanması suretiyle, bu suçla daha etkin mücadele edilebilmesi ve çocukların cinsel sömürüsünün engellenmesinin” amaçlandığına vurgu yapmaktadır.²⁴

Esasen yasa maddesi ilk yürürlük tarihinde reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu bağımsız bir suç olarak düzenlemesi yanında suçun failinin mağdurdan beş yaştan daha büyük olması halinde şikâyet koşulu aranmaksızın cezasının iki kat artırılacağına dair nitelikli halini içeren bir hüküm daha taşımakta idi. Ancak bu düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından 23.11.2005 tarih ve 2015/103 Esas ve 2015/89 Karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir.²⁵ Mahkeme maddeye ilişkin; “on beş yaşını bitirip on sekiz yaşını doldurmamış çocuğun, rızasıyla cinsel ilişkiye girdiği kişiyle arasında beş yaştan az fark olması halinde eylemin sonuçlarını kavrayacak bir sorumluluk duygusuna eriştiği kabul edilerek, suçun takibi şikâyete bağlı tutulmasına karşın, aynı yaştaki çocuğun rızasıyla cinsel ilişkiye girdiği kişiyle arasında beş yaştan fazla fark olması halinde, eylemin sonuçlarını kavrayacak bir sorumluluk duygusuna erişmediği kabul edilerek, suçun takibi şikâyete bağlı tutulmamaktadır.” şeklinde yaptığı belirlemeden sonra aynı yaştaki mağdurlarla

²³ Yasa koyucu, temel suç tipine eklediği bazı unsurlarla, o suçun daha ağır cezalandırılmasını isteyebilir. Suçun temel şekline ilave edilen ve cezanın artırılmasını gerektiren bu hallerde, suçun nitelikli unsurları/nitelikli hali denir.

²⁴ TBMM, Mevzuat Bilgi Sistemi (mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?_adf.ctrl-state=f811dja1h_14@pka_nunlamo=154388@pkanunnumarasi=6545)

²⁵ T.C. Resmi Gazete, 26091, 25.02.2006 (www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/02/20060225-6.htm Bkz 25.02.2006)

cinsel ilişkide bulunan failler arasında sadece yaş farkına dayanan bir ayırım yapıldığı gibi, faille aralarındaki yaş farkının beşten az olması halinde suçun şikayete bağlı olarak takip edilip edilmemesi hususunda mağdurun iradesi esas alınır, failin beş yaştan büyük olması durumunda ise, bu irade gözetilmeyerek mağdurlar yönünden de farklılık yaratılmış olduğu; sadece yaş farkına dayanılarak yapılan ayırımın, Kural'ın belli yaştaki çocukların cinsel dokunulmazlıklarını koruma amacını gerçekleştirilmeye elverişli bulunmadığı gerekçesi ile söz konusu hüküm iptal etmiştir.

Cinsel Taciz Suçunu Düzenleyen 105. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçelendirme

1. 28.06.2014 tarih 29044 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6245 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun cinsel taciz suçunu düzenleyen söz konusu madde çocuklara özgü bir düzenleme olmayıp 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında suçun mağdurunun çocuk olması fail yönünden cezayı artırıcı hal olarak düzenlenmiştir.

●●●●●●●●●●
● *“MADDE 61 – 5237 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan*
● *“hükmolunur” ibaresi “, failin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis*
● *cezasına hükmolunur” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

“(2) Suçun;

- a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,*
- b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,*
- c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,*
- d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,*
- e) Teşhir suretiyle,*

işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fail nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.”

Madde ilk yürürlüğe girdiği tarihte cinsel tacizin, hiyerarşi veya hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi hali nitelikli hal olarak düzenlenirken maddede çocukların korunması yönünden olumlu değişikliğe gidildiği görülmektedir.

Müstehcenlik Suçunu Düzenleyen 226. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçelendirme

1. 24.03.2016 tarih ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

●●●●●●●●
● *Madde 30/3 “5237 sayılı Kanunun 226’ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “çocukları”*
● *ibaresi “çocukları, temsili çocuk görüntülerini veya çocuk gibi görünen kişileri” şeklinde*
● *değiştirilmiştir.”*

Değişiklik ile müstehcen ürünlerin üretiminde çocukları kullanmanın yanı sıra, çocuk görünümü taşıyan kişilerin veya çocukların animasyon görüntülerinin kullanılması da suçun maddi unsurları arasına alınmıştır.

226. maddenin tamamı incelendiğinde pornografi ve çocuk pornografisi terimlerine yer verilmediği; ancak uluslararası hukuk literatüründe de çocuk pornografisi olarak adlandırılan bu suçun müstehcenlik suçu içinde cezalandırıldığı görülmektedir. Yasa koyucu müstehcenlik suçunun gerekçesinde, müstehcenlik kavramının normatif (değerlendirilebilir) bir unsur olduğunu; içeriğinin belirlenmesinde, toplumda egemen olan değer ölçüleri ve toplumun sahip bulunduğu ortak edep (ar ve hayâ) duygularının göz önünde bulundurulması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Hem Kanun içinde düzenlendiği bölüm (Genel Ahlakla Karşı Suçlar) hem de madde gerekçesi, asıl korunmak istenen değerın kamu ahlakı olduğunu göstermektedir.

Fuhuş Suçunu Düzenleyen 227. Maddede Zaman İçinde Yapılan Değişiklikler; Değişikliklere Esas Kanunlar ve Gerekçelendirme

19/12/2006 tarih ve 26381 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

●●●●●●●●
● *“ Madde 9 - 5237 sayılı Kanunun 227’nci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “tedavi*
● *veya terapiye tâbi tutulur.” ibaresi “tedaviye veya psikolojik terapiye tâbi tutulabilir.” olarak*
● *değiştirilmiştir.”*

Aynı yasanın 45. maddesi ile de fuhuş amacı ile ülkeye insan sokma ya da ülkeden insan çıkarmaya ilişkin 3.fıkra yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan fıkra 06.12.2016 tarih ve 29906 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 6763 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir:

●●●●●●●●
● *“MADDE 18 – 5237 sayılı Kanunun 227’nci maddesinin mülga üçüncü fıkrası aşağıdaki*
● *şekilde yeniden düzenlenmiştir.*
● *“(3) Fuhuşu kolaylaştırmak veya fuhuşa aracılık etmek amacıyla hazırlanmış görüntü, yazı ve*
● *sözleri içeren ürünleri veren, dağıtan veya yayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz*
● *günden iki bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”*

Ek 2. 5237 sayılı Yürürlükteki Türk Ceza Kanunu'nda Çocuğun Cinsel İstismarı Suçu

A. Basit Cinsel İstismar

Kanun'un 103. maddesinin 1. fıkrasında cinsel istismar suçunun temel şekli düzenlenmiştir. Bu suç tipini basit cinsel istismar olarak da adlandırmak mümkündür. 103. maddenin 1. Fıkrası kapsamında basit cinsel istismar²⁶ deyiminden ne anlaşılacağı da açıklanmıştır: Buna göre cinsel istismar;

- *On beş yaşını tamamlamamış çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
- *On beş yaşını tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
- *On beş yaşını tamamlamış algılama yeteneği gelişmiş ve fakat on sekiz yaşını tamamlamamış çocuklara karşı cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış, cinsel istismarı oluşturmaktadır.

a. Maddi unsur: Suçun maddi unsurunu, cinsel istismara yönelik cinsel davranışların gerçekleştirilmesi oluşturmaktadır. Cinsel davranışlar, yukarıda belirtildiği gibi, cinsel amaçla veya cinsel arzuları tatmin amacıyla gerçekleştirilen her türlü davranışı ifade etmektedir. Sarkıntılık mahiyetindeki fiiller de suçun maddi unsuru olabilecek şekilde düzenlenmişken cinsel taciz halleri Kanunun 105. Maddesinde düzenleme konusu yapılmıştır.

b. Manevi unsur: Suçun manevi unsuru kasttır. Failin, mağdura (çocuğa) karşı cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik cinsel davranışları gerçekleştirilmesi suçun oluşumu için yeterlidir.

B. Suçun Nitelikli Halleri

- Çocuğun cinsel istismarı suçunun vücuda organ veya sair cisim sokularak işlenmesi
- Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması
- Çocuğun cinsel istismarı suçunun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi
- Çocuğun cinsel istismarı suçunun insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi
- Çocuğun cinsel istismarı suçunun üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından işlenmesi
- Çocuğun cinsel istismarı suçunun vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından işlenmesi

²⁶ Suçun temel hali

- Çocuğun cinsel istismarı suçunun kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi
- Çocuğun cinsel istismarı suçunun 15 yaşını tamamlamış veya tamamlamakla birlikte fillin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı cebir veya tehditle işlenmesi
- Çocuğun cinsel istismarı suçunun 15 yaşını tamamlayıp da algılama yeteneği gelişmiş çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle
- Çocuğun cinsel istismarı suçu sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü

C. Kovuşturma: Cinsel istismar suçunun gerek temel şekli gerekse nitelikli şekli resen/şikâyet aranmaksızın kovuşturulmaktadır. Ancak sarkıntılık suçunun failinin de çocuk olması halinde suçun soruşturma ve kovuşturmasının yapılması şikâyete tabi kılınmıştır. Sarkıntılık suçu failinin de çocuk olması halinde suçun şikâyete tabi kılınması olumlu bir düzenleme olsa da gerek suça sürüklenen gerekse mağdur çocuğa yönelik rehabilitasyon süreçlerinin yetersiz oluşu ya da işletilmemesi beklenen faydanın sağlanmasını engelleyici mahiyettedir.

Ek 3 - 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Çocuk Cinsel İstismarı ve Sömürüsü İle İlgili Maddeleri

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Maddelerin 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Karşılığı	
765 sayılı Türk Ceza Kanunu	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
Madde 414/1	Madde 103/1-a, 103/2
Madde 414/2	Madde 103/1-a, 103
Madde 415	Madde 103/1-a
Madde 416/1	Madde 102/2
Madde 416/2	Madde 103/1-b
Madde 416/3	Madde 104/1-2
Madde 417	Madde 103/3
Madde 418/1	Madde 103/6
Madde 419	Madde 225
Madde 421	Madde 105
Madde 429-430	Madde 109/1-5
Madde 431	Madde 109/3-f
Madde 430/2	

765 sayılı Türk Ceza Kanunu (Eski)	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (Yürürlükteki)
<p>SEKİZİNCİ BAP : ADABI UMUMİYE VE NİZAMI AİLE ALEYHİNDE CÜRÜMLER</p> <p>BİRİNCİ FASIL : CEBREN IRZA GEÇEN, KÜÇÜKLERİ BAŞTAN ÇIKARAN VE İFFETE TAARRUZ EDENLER</p> <p>Madde 414 (Değişik madde: 09/07/1953 - 6123/1 md.) Her kim 15 yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırzına geçerse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkum olur.</p> <p>Eğer fiil cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmak suretiyle veya akıl veya beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir sebepten dolayı veya failin kullandığı hileli vasıtalarla fiille mukavemet</p>	<p>ALTINCI BÖLÜM CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR</p> <p>Çocukların cinsel istismarı</p> <p>Madde 103 (Değişik: 18/6/2014-6545/59 md.) (1) (Yeniden düzenlenen birinci ve ikinci cümle: 24/11/2016-6763/13 md.) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/13 md.) Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık</p>

edemeyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmiş olursa ağır hapis cezası on seneden aşağı olamaz.

Madde 415

(Değişik madde: 09/07/1953 - 6123/1 md.)

Her kim 15 yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırz ve namusuna tasaddiyi mutazammın bir fiil ve harekette bulunursa iki seneden dört seneye ve bu fiil ve hareket yukarki maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartlar içinde olursa üç seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Madde 416

(Değişik madde: 09/07/1953 - 6123/1 md.)

On beş yaşını bitiren bir kimsenin cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle ırzına geçen veyahut akıl veya beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir sebepten veya kullandığı hileli vasitalardan dolayı fiille mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir kimseye karşı bu fiili işleyen kimse yedi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Yine bu suretle ırz ve namusa tasaddiyi tazammun eden diğer bir fiil ve harekette bulunursa üç seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Reşit olmayan bir kimse ile rızasıyla cinsi münasebette bulunanlar fiil daha ağır cezayı müstelzim bulunmadığı takdirde altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 417

Yukarıdaki maddelerde yazılan fiil ve hareketler birden ziyade kimseler tarafından işlenir veya usulden biri veya veli ve vasi veya müebbî ve muallimleri ve hizmetkarları veya terbiye ve nezaret veya muhafazaları altına bırakılan veya buna dışarı olanların üzerlerine hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından vuku bulursa kanunen muayyen olan ceza yarısı kadar artırılır.

Madde 418

(Değişik: 9/7/1953 - 6123/1 md.)

Yukarıdaki maddelerde yazılı fiil ve hareketler mağdurun ölümünü mücip olursa faile müebbet ağır hapis cezası verilir. Eğer bu fiil ve hareketler

durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden;

- a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
- b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

(2) (Yeniden düzenleme: 24/11/2016-6763/13 md.) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükümlenir. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz.

(3) Suçun;

- a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,
- d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden

bir marazın sirayetini veya mağdurun sıhhatine sair büyük bir nakisa irasını veya maluliyet veya mayubiyetini müstelzim olursa cezanın yarısı ilave edilerek hükmolunur.

Madde 421

(Değişik madde: 09/07/1953 - 6123/1 md.)

Kadınlara ve erkekler söz atanlar üç aydan bir seneye ve sarkıntılık edenler altı aydan iki seneye kadar hapsolunur.

Kadın kıyafetiyle kadınların bulunduğu mahallere girenler müccerret bu fiilden dolayı üç aydan bir seneye kadar hapsolunurlar ve böyle tebdili kıyafet ile girmiş oldukları yerde kanunen bu cezadan şedit bir cezayı mucip olan bir cürüm işlemişlerse o fiilin cezasıyla dahi cezalandırılırlar

Madde 423

(Değişik: 8/6/1933 - 2275/1 md.)

Her kim on beş yaşını dolduran bir kızı alacağı diyerek kandırıp kızlığını bozarsa altı aydan iki seneye kadar hapsolunur. Evlenme vukuu halinde dava ve ceza tecil olunur. Şu kadarki beş sene içinde koca aleyhine boşanmaya hükmolunursa hukuku amme davası avdet eder ve ewelce ceza hükmolunmuşsa çektilir.

Madde 424

Bu fasılda beyan olunan cürümlerde mağdur olanların içtimai mevki ve vaziyetlerine ve tecavüzün şumul ve mahiyeti derecesine göre mahkemece takdir edilerek tazminat dahi ayrıca hüküm olunur. Madde 425 – 421, 422,423 üncü maddelerde muharrer fiillerden dolayı takibat icrası şahsi davaya bağlıdır.

İkinci Fasıll: Kız ve Kadın ve Erkek Kaçırarak

.....

Madde 430

(Değişik: 9/7/1953 - 6123/1 md.) Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olmayan bir kimseyi kaçırsın veya bir yerde alıkoyarsa beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır. Eğer reşit olmayan kimse, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile olmaksızın kendi rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla kaçırılmış veya bir

olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Reşit olmayanla cinsel ilişki

Madde 104

(1)Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.⁽¹⁾

(2) (İptal: Ana.Mah.nin 23/11/2005 tarihli ve E: 2005/103, K: 2005/89 sayılı kararı ile; Yeniden düzenleme: 18/6/2014-6545/60 md.) Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/60 md.) Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.

Cinsel taciz

Madde 105

(1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.⁽¹⁾

(2) (Değişik: 18/6/2014-6545/61 md.) Suçun;

- a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- c) Aynı işyerinde çalışanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının

yerde alıkonulmuş ise ceza altı aydan üç seneye kadar hapistir.

Madde 431

(Değişik: 9/7/1953 - 6123/1 md.) Kaçırılan kimse on iki yaşını doldurmamış ise fail cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanmamış olsa dahi cezası beş sene ağır hapisten aşağı olamaz.

Madde 432

(Değişik: 14/7/2004 - 5219/1 md.) Yukarıdaki maddelerde yazılı cürümlerden birinin faili, kaçırdığı veya alıkoyduğu kimseyi hiçbir şehvî harekette bulunmaksızın kendiliğinden, kaçırıldığı eve veya ailesinin evine iade eder veyahut ailesi tarafından alınması mümkün olan emniyetli diğer bir yere getirip serbest bırakırsa 429 uncu maddede yazılı halde bir aydan bir seneye kadar, 430 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı halde altı aydan üç seneye, ikinci fıkrasında yazılı halde bir aydan altı aya kadar, 431 inci maddede yazılı halde bir seneden beş seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Madde 433

(Değişik: 11/6/1936 - 3038/1 md.) Yukarıdaki maddelerde yazılı cürümlerden biri mahza evlenmek maksadı ile işlenmiş ve bir güne tecavüz vuku bulmamış ise fail hakkında tayin olunacak ceza üçte birden yarıya kadar indirilir.

Madde 434

(Değişik: 11/6/1936 - 3038/1 md.) Kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile maznun veya mahkumlardan biri arasında evlenme vukuunda koca hakkında hukuku amme davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi tecil olunur.

Müruru zaman haddine kadar erkek tarafından haksız olarak vukua getirilmiş bir sebeple boşanmaya hükmedilirse takibat yenilenir. Ewelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir.

Bu madde hükümleri 414,415 ve 416. maddeler hakkında da caridir.

Evlene maznun veya mahkum hakkında hukuku amme davasının veya cezanın tecilini müstelzim

sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

e) Teşhir suretiyle, işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

Müstehcenlik

Madde 226

(1)a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten,

b) Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten,

c) Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arz eden,

d) Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren,

e) Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan,

f) Bu ürünlerin reklamını yapan,

Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları, temsili çocuk görüntülerini veya çocuk gibi görünen kişileri kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. (1)

(4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan

olan haller fiilde methali olanlar hakkında dava ve cezanın düşmesini müstelzimdir.

Üçüncü Fasil : Fuşşiyata Tahrık

Madde 435

(Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Her kim on beş yaşını doldurmamış olan bir küçüğü kandırarak fuşşa teşvik eder ve bunun yolunu kolaylaştırırsa iki seneden eksik olmamak üzere hapsolunur ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

Kandırmak keyfiyeti küçüğün usulünden veya kardeşlerinden biri veya kendisini evlad edinenler tarafından yahut veli veya vasisi; muallim veya mürebbisi, yahut hizmetkarları veya nezaretleri altına verilen sair kimseler tarafından vaki olursa fail üç seneden aşağı olmamak üzere hapse mahkum edilir.

Kandırmak keyfiyeti on beş yaşını doldurmuş olup da henüz 21 yaşını bitirmemiş olan kimseler hakkında vuku bulursa fail altı aydan iki seneye kadar hapsolunur ve elli liradan iki yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

Kandırmak keyfiyeti bu maddenin ikinci fıkrasında gösterilen kimseler veya kocası tarafından işlenirse fail iki seneden eksik olmamak üzere hapsolunur ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

21 yaşını doldurmuş olan kız ve kadınların fuşşa teşvik eden koca veya usulü veya sıhri usulü veya kardeşleri hakkında altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 436

(Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Her kim fuhuş zımında rızası ile olsa bile henüz yirmi bir yaşını bitirmeden bir bakiri veya bir kadını yahut cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz icrası yahut hile ile yirmi bir yaşını bitiren bir bakir veya kadını başkası için iğfal veya tedarik veyahut sevk veya bir yerden diğer yere naklederse bir seneden üç seneye kadar hapis ve elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulduran kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlamasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(6) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Fuhuş

Madde 227

(1) Çocuğu fuşşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuşşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır.

(2) Bir kimseyi fuşşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Fuhuş sürüklenen kişinin kazancından yararlanılarak kısmen veya tamamen geçiminin sağlanması, fuşşa teşvik sayılır.

(3) (Mülga: 6/12/2006 – 5560/45 md.; Yeniden düzenleme: 24/11/2016-6763/18 md.) Fuhuşu kolaylaştırmak veya fuşşa aracılık etmek amacıyla hazırlanmış görüntü, yazı ve sözleri içeren ürünleri veren, dağıtan veya yayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz gündən iki bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuşşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan kişi hakkında

Bu fiil yirmi bir yaşını doldurmayan bakir veya kadın hakkında iğfal veya cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz icrası ile yahut kardeş veya usul veya sihri usulden yahut koca veya veli veya vasi veya muallim veya mürebbi veya hizmetkarları yahut nezaretleri altına verilen sair kimseler tarafından yapılırsa iki seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Bu fasla giren suçların ihzari hareketlerini işleyenler asıl suç için yazılı cezanın altı da biri ile cezalandırılır.

yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçların, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(7) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(8) Fuhsa sürüklenen kişi, tedaviye veya psikolojik terapiye tâbi tutulabilir.

Tablo-2

103. Maddenin İlk Hali	103. Maddenin Şimdiki Hali
<p>(1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;</p> <p>a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,</p> <p>b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.</p> <p>(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.</p> <p>(3) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p> <p>(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p> <p>(5) Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması halinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.</p> <p>(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, on beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.</p> <p>(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.</p>	<p>(1) (Yeniden düzenlenen birinci ve ikinci cümle: 24/11/2016-6763/13 md.) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/13 md.) Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden; (1)</p> <p>a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,</p> <p>b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.</p> <p>(2) (Yeniden düzenleme: 24/11/2016-6763/13 md.) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz.</p> <p>(3) Suçun;</p> <p>a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,</p> <p>b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,</p> <p>c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,</p> <p>d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,</p>

e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.”

KAYNAKÇA

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Çocuk Cinsel İstismarı ve Sömürüsü İle İlgili Maddeleri

Adalet Bakanlığı, Türk Ceza Kanunu Madde Gereçekleri

Avrupa Konseyi Çocuk Evleri Hareketi 14 Haziran 2017

Duvar Gazetesi, Özlem Akarsu Çelik, Yasa sessiz sedasız Meclis'ten geçti: 'Rıza' ve 'evlilik' yaşı 12'ye mi indirildi? 26.11.2016

Dünya Sağlık Örgütü, Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Olumsuz Çocukluk Deneyimleri Araştırması 2013 Raporu, 2014

Fahri Gökçen TANER. (2016). Anayasa Mahkemesi'nin Çocukların Cinsel İstismarına ve Evlenmenin Dinsel Törenine İlişkin İptal Kararlarının Ardından Çok Katmanlı Bir Çözüm Önerisi. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 124(1574), 221-246.

Hürriyet Gazetesi, Siirt'te Cinsel İstismar Davasında Karar, 14.03.20127

İnsan Hakları Ortak Platformu, Kadın ve Kız Çocuklarına Karşı İşlenen Cinsel Şiddet Suçlarında Cezasızlık Sorunu Raporu ve Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarda Cezasızlık Raporu, 2014

İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Ölüm Cezasının Kaldırılmasına Dair Protokol

İşkenceye Karşı Sözleşme Komitesi raporlarındaki kimyasal hadim ile ilgili uyarı.

Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi' ne (16 Aralık 1966) Ek 1989 tarihli Ölüm Cezasının Kaldırılmasına İlişkin İhtiyari 2. Protokol

T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü, Kanun Teklifi, 12.05.2003

T.C. Resmi Gazete, 25611

T.C. Resmi Gazete, 26091

T.C. Resmi Gazete, 26381

T.C. Resmi Gazete, 29044

T.C. Resmi Gazete, 29906

TBMM Web Sitesi

TBMM, Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 3 Kasım 2016

TBMM, Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Temmuz 2010

TBMM, Meclis Araştırması Komisyon Raporu, Sayı 1140

TBMM, Meclis Araştırması Komisyon Raporu, Sayı 829

TBMM, Mevzuat Bilgi Sistemi

TBMM, Türkiye’de 2006-2010 Yılları Arası Kayıp Çocuk Sorunu ve İlgili Risk Faktörlerinin İncelenmesi-Saha Araştırması, Kasım 2010

